

DENG

SİYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık
Ticaret Limited Şirketi Adına SAHİBİ
ve SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Hüseyin İZGİ

Yayına hazırlayan
Dicle AMEDİ

YAZIŞMA ADRESİ
Kurtismailpaşa 5.Sok. Fırat5
Apartmanı Kat: 1 No: 2
Ofis / Diyarbakır
Tel: 0 (412) 223 89 23 / 228 05 08
Fax: 0 (412) 223 89 23
E-mail: info@demanu.com.tr
evinyayin@yahoo.com.tr

ISSN: 1302-7964

ALMANYA
Postfach: 131831, 42045
Wuppertal/ALMANYA
Faks: 00-49-202-9743594
E-mail: demanu.almanyaa@yahoo.de

BASKI
Anadolu Basın Yay. /Diyarbakır

İçindekiler

Naverok

Merhaba

2

Kürt hareketinde birlik arayışları

■ Mesut TEK	3-7
■ İsmail BEŞİKÇİ	8-9
■ Ümit FIRAT	10-13
■ M. Emin SEVER	14-15
■ Recep MARAŞLI	16-17
■ Feridun YAZAR	18-20
■ Fuat ÖNEN	21-27
■ Reşit DELİ	26-32
■ Ramazan PERTEV	33-36
■ Ali Haydar KOÇ	37-40
■ İbrahim GÜÇLÜ	41-46
■ Bekir TOPGİDER	47-49
■ Osman SİLİVANİ	50-53

Arif SEVİNÇ

**“Kürtlerin bilincinde
yaşadıkları toprakların adı
Kürdistan’dır”** 54-61

Merhaba

Deng Dergisi bu sayısını “Kürt hareketinde birlik arayışları “na ayırdı.

Bilindiği gibi Kürt hareketi her zaman “birlik” arayışı içinde oldu.

Son zamanlarda bu çabaların tekrar yoğunlaştığı görülmektedir.

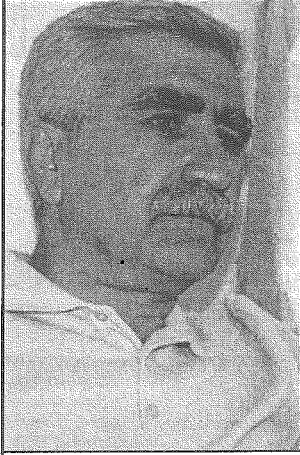
Çeşitli kollardan sürdürülen-dillendirilen birlik arayışlarını da değerlendiren aydınlarımızın görüşlerini ilginize sunuyoruz

Deng Dergisi

Arif Sevinç

Genel yayın Yönetmeni

Bir kez daha birlik üzerine..

■ Mesud TEK

...Başarılı ve aktif bir işbirliği, istikrarlı, bugünden yarına görüş ve tavır değiştirmeyen örgütlere gereksinim duyar.

Kürt özgürlük hareketinin değişmez gündem maddesi nedir diye sorulacaksa olursa eğer, verilecek cevap, şüphe yok ki birlik olacaktır. Birlik talebi, özgürlük talebimiz kadar eski olmasa da, yeni de değildir. Özellikle 1970'li yıllar sonrası sürekli bir biçimde gündemimizi işgal etmiştir.

Sürekli gündem maddemizin, son aylarda yeniden ilk sıraya yükselmesini doğal karşılamak gerekir. Anormal olan, bu kadar deneye ve güçlü birlik istemine karşın, Kürdistan özgürlük hareketinin bu önemli ve kader belirleyici sorunu çözmemiş olması, birlik sınavında sınıfta kalmasıdır.

Hiç kuşkusuz bu başarısızlığın nesnel ve öznel nedenleri vardır. Birlik süreci içinde yer alan kesimlerin, başarısızlığın nedenlerine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri biliniyor. Taraflar konuyu defalarca kendi aralarında tartıştılar. Ne yazık ki bu tartışmalarımızın sorunun çözümüne yardımcı olduğunu, ufkumuzu genişlettiğini söylemek mümkün değil. Nalıncı keseri gibi hep kendimize yonttuk, kendi görüşümüzün doğruluğundan, bir an için olsa bile şüphe etmedik.

Beylik söylemdir, sık-sık tekrarlar; "halkımızı kurtuluşu birliğine bağlıdır" deriz. Bu söyleme kimsenin itiraz edeceğini sanmıyorum. Zaten sorun burada değil. Sorun birliğin nasıl olacağı ve nasıl sağlanacağındadır.

Könuya ilişkin olarak bilmemiz gereken ilk şey, birliklerin belirli dönemler ve belirli amaçlar için yapıldığıdır. Birliklerin süresini, varılmak istenen hedefler belirler. Sonsuza kadar sürecek bir birlik yoktur. Hedefe varıldığı andan itibaren birliğin şartları ortadan kalkar, birleşenlerin her biri kendi yoluna gider, ya da yeni sürecin getirdiği yeni birlikler oluştururlar. Örneğin, herhangi bir seçimde yapılan ittifakta, ya da herhangi bir talep konusunda yürütülen ortak kampanyalarda bir araya gelmek, ulusal demokratik bir cepheye bir araya gelmekten farklıdır. Elbette ki ülkemizin kurtuluşu açısından temel olan, tüm ulusal, demokratik güçleri bir araya getirecek bir yapılanmadır. Ama unutmayalım ki, belirli hedefler için yapılan ve nispeten az süren ittifaklar, taraflar arasında güven ortamının oluşmasını sağlar, ulusal demokratik cepheye giden yolu açarlar. Bu nedenle, temel hedefi, yani

....Belirli hedefler için yapılan ve nispeten az süren ittifaklar, taraflar arasında güven ortamının oluşmasını sağlar, ulusal demokratik cepheye giden yolu açarlar. Bu nedenle, temel hedefi, yani ulusal demokratik güçleri bir araya getirecek bir yapı oluşturma hedefini gözden kaçırmadan, olası her türlü geçici ittifaklar yapmak, kampanyalar yürütmek gerekli ve önemlidir. Çünkü bu ve benzeri çalışmalar ulusal demokratik mücadeleye katkı sunar, ivme kazandırır.

ulusal demokratik güçleri bir araya getirecek bir yapı oluşturma hedefini gözden kaçırmadan, olası her türlü geçici ittifaklar yapmak, kampanyalar yürütmek gerekli ve önemlidir. Çünkü bu ve benzeri çalışmalar ulusal demokratik mücadeleye katkı sunar, ivme kazandırır.

Güney parçası hariç, ülkemiz 21. yüzyılda da özgür değil, halkımız ulusal baskı altında. TC'nin, toplumumuzun tüm kesimlerini kapsayan inkar ve imha siyaseti devam ediyor. Sömürgeci rejim, bugün de, uluslar arası metinlerde de yer alan ulusal demokratik hak ve özgürlükleri kullanma talebimize, baskı ve zulümle, tank ve topla cevap veriyor. İmha ve inkar politikasıyla kirli savaş, maddi ve manevi değerlerimizi kemirmeye devam ediyor. Bir başka ifade ile, ülkemizi sömürgeci boyunduruktan kurtarma, ulusal demokratik haklarımızı elde etme ve demokratik bir toplum oluşturma görevi başta geliyor.

Mücadelemizin niteliğini ve rengini belirleyen bu durum, aynı zamanda Kürt toplumunun tüm kesimlerinin, özgürlük, ulusal ve demokratik haklar için bir araya

gelebilecekleri temeli oluşturuyor. Bu nedenle Kuzey Kürdistan ulusal demokratik hareketinde yer alan parti, gurup ve şahıslar, devrimin sorunları konusunda farklı farklı görüşlere sahip olsalar da, sömürgeci boyunduruğun kırılmasının başta gelen görev olduğu, özgürlüğün elde edilmesi için, sömürgeci sisteme karşı olan tüm kesimlerin bir araya gelmesi gerektiği konusunda hemfikirler.

Birlik açısından, burada bir sorun yok, ya da olası sorunlar aşılmayacak türden değil. Ulusal sorunun çözüm biçimlerinden federasyonun genel kabul gören bir talep olmasına karşın, ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı ilkesi, tüm kesimlerin bulunduğu geniş bir yelpaze görevini yerine getiriyor. Sorun, birliğin biçimi, birliğin oluşturulmasına ilişkin mekanizma ile pratik çalışmalar alanında yaşanıyor. Bir başka ifade ile, başarısızlığa yol açan subjektif nedenler devreye giriyor.

Kuzey Kürdistan ulusal demokratik mücadele sürecinde, ülke içinde ve dışında, birkaç kez iş ve güç birliği yapıldığı, birçok ikili ve üçlü protokol imzalandığı biliniyor. Yapılan birliklerin bir kısmı tarihe karıştı, bazıları ise devam ediyor.

Kuzeyde, bugüne kadar yaşanan birlik sürecinin verdiği dersler, başarısızlığın iki temel nedeni olduğunu gösteriyor. Bunlardan birisi, tarafların birbirine yeterince güven duymaması, ötekisi ise birlik yapan güçlerde baş gösteren istikrarsızlık.

İş ve güç birliği yapan kesimler arasında tam bir güvenin oluştuğunu söylemek mümkün değil. Bazıları, "Birlik içinde erir miyim?" kaygısını duyuyor, iş ve güç birliğini ete kemiğe büründürecek her öneriye kuşku ile yaklaşıyorlar.

Güvensizlik ve söz konusu kaygıların oluşmasında, hiç şüphe yok ki PKK'nın tavır ve davranışlarının büyük etkisi var. PKK, askeri, maddi ve propaganda alanındaki gücüne dayanarak kendini merke-

ze koydu, özellikle Öcalan'ın yakalanmasından sonraki süreçte kendi programını, "yeni anlayışını" dayattı. Oysa iş ve güç birliklerinde dayatmacılığın yeri yoktur; olmamalıdır.

Soğuk savaşın sona ermesinin, küreselleşme ve neden olduğu sorunların siyasi yapılarda fırtınalar yarattığı biliniyor. Bazı örgütler bu fırtına karşısında tutunamadılar, tarihe karıştılar.

Kuzey'deki yurtsever Kürt örgütlerin işi daha zordu. Dışardan gelen fırtına yetmezmiş gibi, devlet ile PKK arasındaki savaş ta bizleri etkiledi. Süreç içinde yurtsever örgütlerde istikrarsızlık baş gösterdi. Bazı örgütler güç yitirdiler; bazıları çalışmalarına son verdiler, vs.. Ve bu durum, yani Kuzeyli örgütlerde baş gösteren istikrarsızlık, birliğin oluşturulması ve oluşturulanların da görevini başarıyla yerine getirmesi önündeki engellerden birisi oldu. Açıktır ki, başarılı ve aktif bir işbirliği, istikrarlı, bugünden yarına görüş ve tavır değiştirmeyen örgütlere gereksinim duyar.

Birliğe yönelik değerlendirmeler, beklentiler ve yüklenen görevler de sorun oluşturuyor. Bilmemiz gerekir ki, ulusal demokratik birliklerde yer alan kesimlerde ideolojik birlik ya da benzerlik aranmaz. Çünkü iş ve güç birlikleri, ideolojik yanı olan ama ideolojik olmayan yapılardır; öyle olmalıdırlar.

Adı ne olursa olsun, ulusal demokratik güçleri bir araya getiren bir yapıyı, siyasi birlik olarak görmek, ona siyasi birliğin en üst biçimi olan parti misyonunu yüklemek de, birlik çalışmalarında başarıyı engelliyor. Ulusal demokratik birlik, bir siyasi parti değildir; olmamalıdır. Siyasi programlara sahip olması ve siyaset yapması, onun siyasi parti olduğu anlamına gelmez; gelmemelidir. Yurtsever güçlerin cephesi, değişik ideolojilere ve farklı siyasi programlara sahip kesimleri, ortak bir program çerçevesinde bir araya geti-

ren ortak bir örgüt olmalıdır.

Ortak hedefler uğruna yürütülen ortak mücadele, mücadele içinde yer alan tarafları birbirine yaklaştırır. Aynı toplumsal kesime hitap eden, benzer veya yakın program ve söylemlere sahip olan siyasi yapıların, bu yakınlaşmayı siyasi birlikle taçlandırma istemi haksız bir istem değildir; ortak mücadele süreçlerinde sık-sık rastlanan bir durumdur. Ama yurtsever

bileşenlerinin iradesine ve örgütsel bağımsızlığına saygılı olmalıdır. Bileşenlerini inkar değil, ifade etmelidir.

Kuzey’de, yurtsever hareketin ve bileşenlerinin yaşadıkları sorunlar sonucu, şu ve bu nedenlerle örgütlerinden ayrı düşen kadrolardan oluşan geniş bir “bağımsız yurtsever” kesimin ortaya çıktığı bir gerçektir. Sayıları, örgütlü kadroların sayısını birkaç kez katlayacak kadar çok olan “ba-

ğımsız yurtsever”lerin, son yıllarda, siyasal alanda, özellikle de birlik sürecinde aktif oldukları gözleniyor ve bu iyi bir şey, özgürlük ve demokrasi açısından bir kazanım. Ama “bağımsız yurtseverler” ile siyasi parti ve örgütleri bir araya getirmenin, bir arada tutmanın bir hayli zorlukları var.

Her şeyden önce, kişisel irade ile ko-

Bu nedenle, Kuzey’de, PKK dışında var olan siyasi yapılar birer kazanımdırlar. Bunların tasfiyelerini talep etmek, neden tasfiye edilmeleri konusunda kafa yormak yerine, Kürdistan’ın tüm renk ve seslerini bir araya getirecek, ses ve renklerin kendi irade ve örgütsel yapılarıyla içinde yer alacakları ortak bir ses oluşturmak için çaba sarf etmek, daha hayırlı bir iştir. Çünkü:
- Ülkemizin özgür olması, halkımızın ulusal boyunduruktan kurtulması, buna bağlıdır,

kesimlerin bir araya geldiği yapının, ortak bir siyasi partiye doğru evrimleşmesini beklemek ve bunun için çaba sarf etmek, birliğe hizmet etmez. Çünkü, Kürt toplumu, farklı sınıf ve katmanlardan oluşmuş çok sesli, çok renkli bir toplumdur. Her sınıf ve katmanın, kendi çıkarlarını savunmak için mücadele etmesi, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel kurumlar oluşturması kadar doğal bir şey olamaz. Doğal olmayan, ulusal baskı ve zulmün devam ettiği şartlarda, bu örgütlerin ortak amaçlar doğrultusunda el ele vermemesidir. Bu nedenle Kuzey’de, yurtsever güçleri bir araya getirecek yapı, eğer başarılı olmak ve hedeflerini gerçekleştirmek istiyorsa,

lektif iradeyi bir potada birleştirip harekete geçirmek kolay bir iş değil. Bunun yanı sıra temsil konusu da önemli bir sorun oluşturuyor. Bu sorunu aşacak bir mekanizma oluşturulabilir; birliğin “yüzü suyu hürmetine”, “yurtsever bağımsızlar”dan gelen kolektif irade ile kişisel iradenin eşit olması talebi hoş görülebilir. Ama bazı bağımsızların kolektif iradeyi dışlayan tavırları hoşgörüyü hak etmiyor. Var olan örgüt ve partilere karşıtlığı takıntı haline getiren bazı “bağımsız yurtseverler” işi, “var olan örgütler başarılı olmadılar, sınavta kaldılar. Bu nedenle kendilerini tasfiye etmeli, yeni ve çağdaş bir örgütlemenin yolunu açmalıdırlar” demeye kadar

vardırıyorlar,

Siyasi partiler de canlı organizmalar gibidirler; değişirler. Değişime ayak uyduranlar, varlık nedenlerini kaybetmeyen örgütlenmeler yaşamını sürdürürler. Aksi durumdakiler ise, şu veya bu şekilde tarih sahnesinden çekilirler. Bu nedenle, siyasi partiler mezarlığı, miadını doldurmuş partilerle ağzına kadar doludur. Ama bu, bazıları öyle istedikleri için değil, partilerin gelişmeleri iyi okuyamadıkları, amiyane tabirle “çağın gerisinde” kaldıkları içindir. Hele birlik için “sınıfta kalmış örgütlerin” tasfiye edilmelerini şart koşmanın hiçbir mantıklı açıklaması yoktur; olamaz. Bu ve benzeri söylemlerin, yurtsever hareket ve birliğine hiçbir katkı sunmaz. Unutulmalıdır ki, başarı için, örgütlü mücadelenin zorunlu olduğu söylemi, en az örgütlerin amaç değil, amaca hizmet eden araçlar oldukları söylemi kadar doğrudur.

Bu nedenle, Kuzey’de, PKK dışında var olan siyasi yapılar birer kazanımdırlar. Bunların tasfiyelerini talep etmek, neden

tasfiye edilmeleri konusunda kafa yormak yerine, Kürdistan’ın tüm renk ve seslerini bir araya getirecek, ses ve renklerin kendi irade ve örgütsel yapılarıyla içinde yer alacakları ortak bir ses oluşturmak için çaba sarf etmek, daha hayırlı bir iştir. Çünkü:

- Ülkemizin özgür olması, halkımızın ulusal boyunduruktan kurtulması, buna bağlıdır,

- Oluşturulacak ortak bir yapı, Türkiye devrimci, demokrat ve barışsever güçleriyle iş ve güç birliğini yapılmasını kolaylaştırır. Ki, Kürt-Türk devrimci, demokrat, barışsever ve özgürlükçü güçlerin birliği ulusal demokratik mücadelemizin başarısı ve elde edilecek kazanımların korunup geliştirilmesi için gereklidir,

- Daha da önemlisi böylesi ortak bir örgüt, diğer parçalardaki parti ve siyasi yapılarla ilişkilerin derli toplu olmasına, düzenli hale gelmesine hizmet eder.

Ulusal. demokrat güçlerin birliğini sağlamak, acilen yerine getirilmesi gerekli bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Birlik ihtiyacı ve birlik bilinci

■ İsmail BEŞİKÇİ

Kürtlerin daha belirleyici ve yönlendirici olabilmeleri için birlik bilincinin gelişmesi, bu doğrultuda tavır ve davranış sergilenmesi yine önemli olmalıdır.

Birbirlerini dinlememek, birbirlerini dışlamak, birlik oluşturmamak, Kürtlerin çok önemli bir zafıdır. Bu, Kürtlere hasım olan güçlerin işini kolaylaştıran bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bu ortamda bu hasım güçler, Kürtlerdeki bu zaafı derinleştirerek, yaygınlaştırarak geliştirmeye çalışırlar. Bu çelişkilerden yararlanarak Kürtleri kolayca baskı altına alır, Kürtler üzerinde kolayca egemenlik kurarlar. Bu süreçte, birbirlerini dinlemeyen, birbirleri üzerinde hegemonya kurmaya çalışan hasım güçlere karşı trajik bir boyun eğme, itaat etme süreci içinde oldukları da gözlenmektedir. 19. yüzyılın başlarından itibaren başlayan 20. yüzyılın ilk

çeyreğinde ve 1940 lara kadar devam eden bütün Kürt ayaklanmalarında bu durumu, bu ilişkileri izlemek mümkündür. Devlet, yerine ve zamanına göre maddi ve manevi ödüller vererek, yerine ve zamanına göre zor kullanarak, yerine ve zamanına göre şeyhlerin, aşiret reislerinin, ağaların sırtını sıvazlayarak, pek çoğunu parayla satın alarak, isteklerini elde etmesini bilmiştir. O halde, Kürtlerin, bu zaafı aşması, bunun üstesinden gelmesi gerekir.

Ehmed-e Xani, Mem-u Zin isimli eserinde, 17. yüzyılda, Kürtlerin bu zaafını sistem ederek dile getirmektedir. Ehmed-e Xani, Kürtler arasındaki "ittifaksızlık"ın, Kürtler için büyük bir yıkım olduğunu vurgulamaktadır. 20. yüzyıl başlarında, Kürt düşünürü Said-i Kürdi de, Kürtlerin sosyal durumlarını, yoksulluk ve eğitimsizlik kavramlarıyla dile getirmekte, temel zaafılarını da, birbirleriyle ittifak edememek olarak belirtmektedir.

Kürtlerin hasımları, birbirleri arasındaki ilişkilerde şöyle söylüyorlar: Bizin en büyük avantajımız, Kürtler arasında bir birlik olmamasıdır. Aralarındaki husumetten, gelişmelerden ve çatışmalardan, birbirlerine karşı gösterdikleri büyüklük taslamalarından yararlanarak Kürtleri Kürtlere karşı savaştırmak, birbirlerini kırmalarını sağlamak, genel olarak bu yolla Kürtleri güçten düşürmek çok kolay. Hasımlarının, "en büyük avantajımız" dediği, kazanımımız dediği bu ilişkileri bozmak, süreci, ilişkileri Kürtlerin lehine çevirmek ciddi bir görev olmalıdır.

Birlik derken elbette çokluk içinde birlik olmayı kastediyoruz. On yıla yakın bir zamandır, Güney Kürdistan' da, Kürtlerin

Son zamanlarda, Kürtlerin, uluslar arası ilişkilerde, diplomatik faaliyetleri artırdıkları ve baskı grubu oluşturmaya başladıkları da izlenmektedir. Bu, çerçevede, devlet yetkilileri, uluslar arası kurumların yetkilileri, Kürtlerle de görüşme gereğini duyabilir. Bu da bütün Kürtleri temsil eden bir örgütün, örgütlenmenin gereğini ortaya koyar. Bu için de bu temel zaafın aşılması gerekir. Diplomatik faaliyetlerin yoğunlaştırılması, birlik ihtiyacının, birlik bilincinin gelişmesi olarak da değerlendirilebilir.

büyük kazanımlar elde ettiklerini görüyoruz. Irak anayasasında federalizmin kabul edilmesi, bu çerçevede Kürt Federe Devleti' nin kurulması, Kürtlerin birlik oluşturma bilincine ulaşmaları ve bu bilinç çerçevesinde tutum sergilemeleri sürecinde gerçekleşmiştir.

Son zamanlarda, Kürtlerin, uluslar arası ilişkilerde, diplomatik faaliyetleri artırdıkları ve baskı grubu oluşturmaya başladıkları da izlenmektedir. Bu, çerçevede, devlet yetkilileri, uluslar arası kurumların yetkilileri, Kürtlerle de görüşme gereğini duyabilir. Bu da bütün Kürtleri temsil eden bir örgütün, örgütlenmenin gereğini ortaya koyar. Bu için de bu temel zaafın aşılması gerekir. Diplomatik faaliyetlerin yoğunlaştırılması, birlik ihtiyacının, birlik bilincinin gelişmesi olarak da değerlendirilebilir.

Devlet günümüze kadar, Kürt sorunu üzerinde, hep, Türklerin konuşmasına, Kürtlerin bu tartışmalardan uzak tutulmasına özen göstermiştir. Bu konuda, Türklerle, Türk aydınlarına yol verildiği, Kürtlere, Kürt aydınlarına engeller çıkarıldığı gözlenmektedir. Bu süreçte Kürtlerin daha belirleyici ve yönlendirici olabilmeleri için birlik bilincinin gelişmesi, bu doğrultuda tavır ve davranış sergilenmesi yine önemli olmalıdır.

Kürt hareketi ve birlik arayışları

■ Ümit FİRAT

...Benim açımdan anlamlı olan birlik, bunu bir çatı altında ve tek bir odada gerçekleştirmek değil, farklı siyasi yapılar içersinde bir arada olmayı başarabilmek ve yok edicilik yerine toleransa dayalı olma konusundaki birliktir.

Siyaset hayatının içinden biri olarak takip etmediğim 27 Mayıs 1960 Darbesi sonrasında ki ilk gençlik yıllarımda da aynen bugünkü gibi hem siyasette hem de hayatın her alanında birliğe methiyeler söylenir ve yazılırdı. Elbette bunu benden öncekilerde hep duyarlarımış. Bunu pekiştirmek için altında K.Atatürk imzalı epey veciz söz de bulunabilir. Hatta Türkçede “birlikten kuvvet doğar” diye bir de atasözü vardır. Tabii ki eğer amaç daima güçlü olmaksa, bu sözün de öyle boşa söylenmiş bir söz olmadığını kabul etmek gerekir.

Ne var ki, siyasette birlik dendiğinde de acaba her bir alandaki birlik temennisi mi kastediliyor? Birlikten kastedilen anlam, birlikte yaşayabilmek ve farklı olanların da varlıklarını güven altında hissetmeleri olarak mı ifade ediliyor? Meseleye biraz da buradan bakılmasının daha doğru olacağını düşünüyorum.

Öncesinin de olduğu tartışılır ama bana göre modern Kürt siyaseti, bir parti olarak kurulmuş olmasa da 19 Eylül 1908'de Emir Emin Ali Bedirxan, Seyyid Abdulkadir Efendi, Şerif Paşa ve Ahmed Zülkif Paşa tarafından İstanbul'da kurulan Kürt Teavün ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşu ile sahneye çıkmıştır. Takiben 1910 yılında Kürt Neğri Maarif Cemiyeti; 27 Temmuz 1912'de İstanbul'da üniversite öğrencisi Kürtler, Hévi Cemiyeti'ni kurdular. Daha sonra 17 Aralık 1918'de yine İstanbul'da aralarında Seyyid Abdulkadir, Emir Emin Ali Bedirxan, Harputlu Remzi Bey, Dr. Mehmet Şükrü Sekban, Babanzade Hüseyin Şükrü Bey, Memduh Selim Bey, Cibranlı Halit Bey, Cemil Paşazade Ekrem Bey'in ve birçok Kürt şahsiyetinin de yer aldığı Kürdistan Teali Cemiyeti kuruldu. Buraya kadar daha birçok irili ufaklı bazı Kürt inisiyatiflerinin de kuruluşunun yanı sıra Xoybun ve birçok Kürt ayaklanmasına varan süreci burada detaylarıyla anlatmamız zaten mümkün değil. Bir hususu daha belirtmeliyim ki, burada yazdıklarım, sadece bu günkü Türkiye Cumhuriyeti içerisinde kalmış olan Kürt gruplarını ko-

Birlikten ziyade bir tane olmak, tek olmak anlayışının hakim olduğu 'birlik' arayışları yerine, birlikte var olmak, farklı siyasi yapıların bir arada yaşamasına imkan sağlayan siyaset ve demokrasi kültürünü yaşama katmayı ve geliştirmeyi hedef almak gerekmektedir... Nasılsa Kürtler de artık tarih sahnesinde bir aktör olarak yer almaya başladılar ve artık kendi adlarına karar verme aşamasına gelmişlerdir. Eğer çoğulcu bir siyasi kültüre sahiplenip geliştirebilirlerse, zaten farklı dinamiklere ve yapılara dayalı olarak var olan siyasi yapılarını da gerektiğinde veya uygun şartlar oluştuğunda somut ittifaklarla bir araya getirmeyi, koalisyonlar oluşturmaya başarabileceklerdir.

nu edinmektedir.

1920 yılı Mart ayına gelindiğinde Kürdistan Teali Cemiyeti'nde Seyyid Abdulkadir ile liderliğini Emin Ali Bedirxan'ın yaptığı grup arasında bir gerilim baş gösteriyor ve Nisan ayında kesin olarak bir kopuş gerçekleşiyor. Bütün dünyada olduğu gibi, o tarihten sonra artık Kürt siyasi hayatında da farklı eğilimler kendilerini göstermeye başlıyor.

Elbette ki böylesi bölünmelerin politika olmaması lazım geldiğini ve burada bir anormallik olduğunu da düşünmüyorum. Kuralları kesinlikle tartışılmaz hükümlere dayalı olan ve tanrı buyruğu olarak inanılan kutsal metinler bile çeşitli yorumlara vesile olup dinler içersinde birçok bölünmelere yol açtığına göre, dünyanın insanlar tarafından müdahale edilerek değiştirilmek istenen alanlarında da bu tür siyasi bölünmeleri son derece olağan karşılamak gerekir.

Kimi zaman kariyer çekişmesi, kimi zaman sınıfsal ve ideolojik nedenlere dayalı da olsa, bu tür ayrışmalar her defasında sağlıklı sonuçlar yaratmasa da, tarihsel

olarak kaçınılmaz buluyorum.

1960'lı yıllara gelindiğinde ise, arkasında büyük acılar ve yenilgiler bırakmış olan Kürt siyasi hareketi pek de örgütlü değildi. Bu dönemde Kürt siyasiler, milliyetçi ve muhafazakârlar ile solcu ve devrimciler olarak başlıca iki anlayış temelinde ele alınabilir. Muhafazakâr kesimde kısmen farklı düşünüp bölünenler olduysa da, başlangıçta Türkiye İşçi Partisi içerisinde tek blok halinde hareket eden sol ve devrimci kesimde özellikle 1970 sonrasında çok yoğun bir bölünme-ayırışma süreci yaşandı.

Bu bölünmeler, kimi zaman başta SSCB ve Çin olmak üzere dünyadaki sol partilerin birer izdüşümü olarak toplumu muza yansımış, kimi zaman da çeşitli görüş farkları sonucu veya kariyer çatışmaları sonucu bir grubun içinden ayrılarak örgütlenen başka bir grup olarak da kendini göstermiştir.

Bu kısa özetten sonra, birlik konusundaki düşüncelerimi de kısaca açıklamaya çalışacağım.

Bize ideolojik olarak hep dayatılan bir birlik anlayışı var ki, bunu hep tehlikeli bulurum.

“Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğümüz!” veya “Şimdi her zamankinden daha fazla birlik ve beraberliğe ihtiyacımız var!” gibi devlet dayatmaları. Daha ilkokula başladığımız günlerden itibaren kafamıza enjekte edilen birlik düşüncesi hiç değişmeden hala daha da devam ediyor zaten.

Gençliğimizden itibaren bu kutsal birliği bozan veya bozmaya çalışmakla suçlanan bir yerde durmayı seçtiğimiz için de bu tür birlikler bana hep itici gelmiştir. Bu sakat şeyleri kafamızdan atmaya çalışırken bu kez de işçi sınıfının parçalanmışlığı karşımıza çıktı ve bu kez de işçi sınıfının birliği gibi başka bir kutsal kavramla haşır neşir olup yıllarca bu uğurda bir şey-

ler yapmaya çalıştık.

Tabii bütün bunlar sürerken aynı zamanda Kürtler arasında da hiç gündemden düşmeyen bir birlik arayışı canlılığını koruyordu. Burada kimi zaman parçalanmış Kürdistan'ın birliği gibi somut bir olgu üzerinde bir arayış sürerken, kimi zaman da örgütsel anlamda bir birliğin çağrı veya tartışmaları yaşanmaktaydı. Çok doğaldır ki, bir toplumun kendi iradesi dışında parçalanmış olan ülke topraklarının birleştirilmesi için bir bütünleşme hedefi olabilir; ancak ne var ki, kendi iradeleriyle siyasi veya ideolojik nedenlerle bölünenlerin, bu sefer yeniden birlik arayışına girmelerini de beyhude bir çaba olarak değerlendiriyorum.

Burada gözden kaçan veya yeterince dikkat edilemeyen bir nokta daha var ki; bir birlik değil de teklik, tek olma, tek kalma duygusudur. İşte asıl tehlike de budur diye düşünüyorum. Yani aslında istenen bir birlik değil tekliktir. Çok partili olmayı aşp, tek bir partiye veya otoriteye tabi olmak anlayışıdır.

Çerçevesi iyi belirlenmemiş bir teklik talebi, başta Stalinizm ve Nazizm olmak üzere, Kemalizm'de ve diğer bütün otoriter-totaliter ideolojiler tarafından da dayatılır. tek parti, tek devlet, tek ulus, tek sınıf, tek şef ve tabii ki bütün bunların ortaya çıkardığı şey de Tek doğru olarak kabul edilir ki, bunu bu şekilde kabullenmenin sonuçları da irkiltici geliyor insana.

Bugün sokaktaki herhangi bir Türk yurttaşına günlük hayatındaki sıkıntıların nedenini sorsanız, vereceği cevap bölünmüşlükten kaynaklandığı yönünde olacaktır. Geleceğe dair ne önerdiğini sorsanız, bu kez yine vereceği cevap birlik ve beraberlik olacaktır. Çünkü bu insana ideolojik olarak problemlerini çözmenin yegâne kaynağı birlik olmaktan geçer denmiş.

Aynı ideolojik etkiyi Kürtlerde de gö-

rürüz. Hemen hemen aynı cevabı alabiliriz. Ama tabii bu kez de Kürtlerin bölünmüşlüğünden ve birlik olmaları gerektiğinden söz edilecektir.

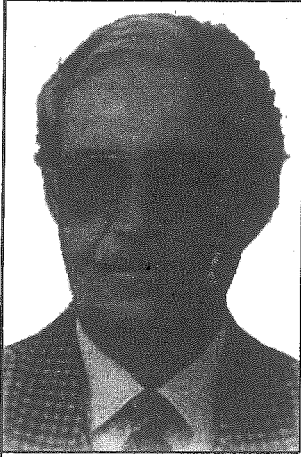
Oysa çok yakın bir geçmişte ortaya çıkan ve henüz kuruluş inşası süren Irak Kürt Otonom Bölgesi, daha işin başındayken çok partili bir yapıyla ortaya çıktı ve bana göre oradaki Kürt toplumunun en önemli siyasi ve hukuki güvencesi de bu çok partili yapısından kaynaklanmaktadır. Oradaki oluşum tek bir partinin mutlak otoritesine bırakılsaydı öylesi bir durumda acaba olumlu bir gelişme sağlanabilir miydi? Bunu da hesaba katmak gerekir diye düşünüyorum.

Birlikten ziyade bir tane olmak, tek olmak anlayışının hakim olduğu 'birlik' arayışları yerine, birlikte var olmak, farklı siyasi yapıların bir arada yaşama-

sına imkan sağlayan siyaset ve demokrasi kültürünü yaşama katmayı ve geliştirmeyi hedef almak gerekmektedir... Nâsılsa Kürtler de artık tarih sahnesinde bir aktör olarak yer almaya başladılar ve artık kendi adlarına karar verme aşamasına gelmişlerdir. Eğer çoğulcu bir siyasi kültüre sahiplenip geliştirebilirlerse, zaten farklı dinamiklere ve yapılara dayalı olarak var olan siyasi yapılarını da gerektiğinde veya uygun şartlar oluştuğunda somut ittifaklarla bir araya getirmeyi, koalisyonlar oluşturmayı başarabileceklerdir.

Sonuç olarak benim açımdan anlamlı olan birlik, bunu bir çatı altında ve tek bir odada gerçekleştirmek değil, farklı siyasi yapılar içersinde bir arada olmayı başarmak ve yok edicilik yerine toleransa dayalı olma konusundaki birliktir.

Kürt hareketlerinde birlik arayışları

■ M. Emin SEVER

Kürt siyasetçilerinin bir araya gelerek kuracakları bir parti “Kürt Yurtseverliği” çerçevesinde olmalı. Demokratik ve çağdaş yöntemlerle yapılmalı. Sınıfsal değil, tüm toplumu kucaklamalıdır.

Kürt halkı da diğer milletler gibi çeşitli sınıf, inanç, ve farklı dünya görüşlerine sahip guruplardan oluşmuştur. Bir toplumda bunların olması doğaldır. Ancak tüm bu farklılıkları dini veya Marksist gibi dar bir ideolojik kalıba zorlamak ve topluma o ideolojiyi dayatmakla Kürtler arası birlik sağlanamaz ve tasvip görmez.

Peki bu farklı sınıf, inanç ve kanaatlere sahip ve “uzlaşma özürlü” alışkanlıklarımıza rağmen bu birliktelik nasıl sağlanabilir. Bunun çaresi, herkesimin kendisini içinde hissettiği, bu birliğin çimentosunu oluşturacak “ortak bir

alan" tespiti ile olur.

Bu nedenle şu tespiti yapmalıyız.

-Kürt halkı, 40 milyonu aşkın nüfusu ile Ortadoğu'nun en kadim halklarından biridir. Yaşadıkları topraklar da nüfusun ekserisini oluşturmakta, kendilerine ait bir dili ve kültürü vardır.

-Kürtlerin yaşadıkları Kürdistan coğrafyası dört ülke arasında paylaşılmış. Bu ülkeler, Kürtler'i asimile etmek için her türlü yöntemi denemiştir. Kimliklerini yok saymış, inkar etmiş, dillerini, isimlerini ve coğrafik adları bile değiştirmiştir.

-Bu asimilasyonlara karşı Kürtler, 200 yılı aşkın bu tarihi süreç içerisinde kendi kimliğine sahip çıkma, özgürlüklerini ve insani haklarını alabilmek için sürekli mücadele etmişlerdir. Ancak bu mücadeleleri yaşadıkları ülke yönetimlerince her seferinde şiddetle cezalandırılmışlar. Dış dünya da bu haksılıkları görmezden gelmiş, onların boğazlanmalarına, feryatlarına kulak tıkamışlardır.

-Günümüzde AB normları, Kopenhag kriterleri gibi demokrasi, insan ve azınlık hakları konularında ki kazanımlar ve bu arada batılı güçlerin Kürtleri fark etmeleri, Kürtlerin inkar edilerek Orta doğuda barış ve istikrarın sağlanamayacağının anlaşılması sonucu Kürtlerin ulusal haklarını almalarına uygun zemin hazırlamıştır. Irak ta Kürdistan Federe devletinin kurulması bu işin başlangıcıdır.

Bu durumda Kürtler ne yapmalıdır?

1- Kürtler, Kemalist referanslara atıfla veya üniter devlet yapısı içinde değil, "fe-

Kürtler, Kemalist referanslara atıfla veya üniter devlet yapısı içinde değil, "federasyon", "otonomi" gibi formasyonlara, kendi toprağı üzerinde kendilerini yönetmelidirler. Kendi kimliklerini, dillerini ve kültürlerini korumalı ve geliştirmelidirler. Bunu ülke anayasalarına ve uluslar arası kurumlara kabul ettirmelidirler.

derasyon", "otonomi" gibi formasyonlara, kendi toprağı üzerinde kendilerini yönetmelidirler. Kendi kimliklerini, dillerini ve kültürlerini korumalı ve geliştirmelidirler. Bunu ülke anayasalarına ve uluslar arası kurumlara kabul ettirmelidirler.

2- Kürtler, bu mücadeleyi sivil ve demokratik yöntemlerle, çağımıza uygun enstrumanlarla yapmalıdır. Silahlı mücadele ve şiddetle, en çok Kürt halkı zarar görür, yaşadığı ülke insanının dostluğunu kazanmaz hemde uluslar arası arenada illegalite ve anarşi ile özdeşleştirilir. Bu nedenlerle de başarı şansı azalır.

3- Kürt siyasetçilerinin bir araya gelerek kuracakları bir parti "Kürt Yurtseverliği" çerçevesinde olmalı. Demokratik ve çağdaş yöntemlerle yapılanmalı. Sınıfsal değil, tüm toplumu kucaklamalıdır.

4- Böyle bir partinin hedeflerinde, Kürtler arasında dostluk ve dayanışma sağlanması, özellikle Kuzey Irak'ta kurulmuş olan Kürdistan Federe Devleti'nin elde ettiği siyasal ve ekonomik kazanımlarına saygılı ve yardımcı olmalı, AB ve ABD gibi batılı ülkelerin dostluklarını kazanmalıdır.

“Birlik” olmadığı için çözüm de yanlış yerde aranıyor

■ Recep MARAŞLI

Bu nedenle “Birlik” çalışmalarını herkesi her şeyi bir araya toplama gayreti olarak görmek de son derece yanlış olur.

Birlik arayışlarına, çabalarına önem vermekle beraber bu konuda fazla iyimser düşünmüyorum.

İlkin “Birlik” sorunu daha çok politik-örgütsel tıkanma noktalarında ortaya çıkıyor. Tıkanma için bir çıkış yolu, bir çözüm olarak düşünülüyor. Oysa politik tıkanmanın nedeni bana göre “birlik olmamak” değil... Ortada Kürt toplumunun geniş kesimlerini etkileyip harekete geçirecek alternatif bir siyasi program ve bunu taşıyacak bir örgütlenme olmamasıyla ilgili bir sorun var. Bana göre, sorun “birlik” olmadığı için çözüm de yanlış yerde aranıyor demektir.

“Birlik” çalışmalarının esas amacı dağınık güçleri merkezileştirerek daha etkili kılmak olduğuna göre, bu dağınık güçleri “hangi programı güçlendirmeye çağıracağız” sorusu önem kazanmaktadır. Birlik çalışmalarına katılan her gurubun, her kesimin kendi programından taviz vererek “ortalama” bir çizgi üzerinde anlaşması sorun çözücü olmaktan uzaktır. Ortalama bir konsensüs etrafında çok sayıda grup, kesim toplansa bile bu, sonuçta etkili bir politik güç yaratma şansına sahip olmayabilir. Çünkü ortada sağlam bir programdan çok, katılan tarafların içinde benim de tuzum olsun diye bir şeyler kattıkları tatsız tuzsuz bir çorba çıkmaktadır çoğunlukla. Kendisi için politika üretilen sınıflar, kitleler bu yemeğin tadına bakmaya bile yanaşmazlar. Sonuçta “Birlik” çalışmaları sorun çözmekten çok kendisi bir sorun olmaya başlar.

Bunun örnekleri çok görüldü.

“Birlikten kuvvet doğar” gibi genel geçer bir anlayış bilimsel olarak da yanlıştır. Matematiksel olarak artılarla eksiler toplandığı zaman ortaya negatif bir sonuç da çıkabilir. Fizik açıdan güç vektörü oluşturma kuralları çok daha farklıdır. Archimed’in ünlü sözü “Bana bir kaldıraç verin dünyayı yerinden oynatayım” der ve çok az güçle çok büyük sonuçlar elde edi-

“Birlik” çalışmalarının esas amacı dağınık güçleri merkezileştirerek daha etkili kılmak olduğuna göre, bu dağınık güçleri “hangi programı güçlendirmeye çağıracağız” sorusu önem kazanmaktadır. Birlik çalışmalarına katılan her gurubun, her kesimin kendi programından taviz vererek “ortalama” bir çizgi üzerinde anlaşması sorun çözücü olmaktan uzaktır.

lebileceğini anlatır. Kimyasal olarak bakıldığında her şey yan yana gelmez, her şey birbiriyle tepkimeye girmez; ilaç yapayım derken birkaç küçük yanlışla zehir yapmak; yapıcı bir enerji üretiyim derken yine basit gibi görünen bir farklılıkla yıkıcı bir patlayıcı da imal etmek mümkündür.

Bu nedenle “Birlik” çalışmalarını herkesi her şeyi bir araya toplama gayreti olarak görmek de son derece yanlış olur.

Sonuç olarak somut çalışmaların ayrıntılarıyla ilgili bilgim olmamakla beraber, bugüne kadar yapılan “Birlik” arayışlarının öncelikle çözümü yanlış yerde arayarak zaman kaybettiklerini; “Birlik”e mistik bir değer yükleyerek sorun çözücü taleplerin programlaştırılması çizgisinden uzaklaşıldığını; “farklılıkların varlığından rahatsız olmanın bir ifadesi olarak daha çok totaliter bir “Tek parti, tek ideoloji, tek program” gibi bir arka plan anlayışa dayanan “Birlik” arayışlarının ise zaten çözüm olamayacağını hatırlatarak, çalışma yürüten çevrelere başarılar diliyorum.

Kürtler birleşmek için değil ayrılmak için büyük yetenek sergilemişlerdir

■ Feridun YAZAR

Kürtlerin birlik arayışları bir tarih boyu sürüp gelmiştir. Aslında bu arayışlara birlik olmama arayışı denilse daha doğru olur...

Kürtlerin birlik arayışları bir tarih boyu sürüp gelmiştir. Aslında bu arayışlara birlik olmama arayışı denilse daha doğru olur, çünkü bu konudaki hiçbir girişim ve çalışma başarılı olmamıştır. Son yıllarda Irak Kürdistanı'nda PDK ile YNK arasındaki birlik gösterilir, bana kalırsa o bir birlik değil ortaklıktır ve bunu gönüllü olarak kendileri başlatmış değil Amerika'nın ısrarı üzerine bir araya gelmişlerdir. Amerika'nın son müdahalesinden önceki durumu hepimiz biliyoruz. 1996 yılında gittiğimde Selahaddin ile Hewler bir km'lik tampon bölge oluşturup ayrılmışlardı. En

son 2005 parlamentonun açılışına davetli olarak gittimizde parlamento toplanmadı. Dönüşümüzden bir süre sonra toplanmıştı. Çok kısa bir süre önce KADEP ile HAK-PAR'ın birleşme çalışmaları olumsuz sonuçlanmıştır. Bu konuda tarih boyunca yapılan çalışmalar istenilen olumlu sonuçları vermemiştir. Kürtler birleşmek için değil ayrılmak için büyük yetenek sergilemişlerdir. Bu konuda yüzlerce örnek olay gösterilebilir ama birçok Kürt yurtseveri zahmet buyurup bunun nedenlerini inceleme gereği bile görmemişlerdir. Bu konudaki başarısızlıkların sorumluluğunu hep birimizin üzerine atıp işin içinden çıkmaya çalışmışızdır. Niçin birlik sağlamadığımızı bizi bu hale getiren anlayışın temsilcileri bizden daha iyi bilirler. 12 Eylül'de Urfa'da beni sorgulamaya alan soruşturmacılardan biri şöyle demişti bana: "BİZ SİZ KÜRTLERİ ÇALDIRAN SAVAŞINDAN BU YANA O KADAR BÖLÜP BİRİ BİRİNİZE DÜŞMAN HALE GETİRDİKKİ BU KADAR ZAMAN(yani 600 yıl)UĞRAŞSANIZ YİNE DE BİRLİK OLAMAZSINIZ DEMİŞTİ." bakıyorum dediği tam olmasada büyük bir kısmı ile doğrudur. Yavuz Selim'in 17 Kürt beyi ile yaptığı anlaşma ile Alevi Kürtleri dışlayarak Sünni-Alevi düşmanlığı yaratmış Çaldıran Savaşı'nda kendisine destek vermeyen Alevileri, Sünni Kürtler vasıtasıyla cezalandırmıştır. Osmanlılar Nakşibendi tarikatını, Kadiri tarikatına alternatif olsun diye, buhara'dan ithal etmişlerdir Amaç sünni mezhebinin KADİRİ tarikatına mensup olan Kürtleri'de Nakşibendi ile bölmekti ve başarılı oldu. Kadiri tarikatında şeyhlik babadan oğula geçerken, Nakşibendi'de şeyh kime izin verirse o şeyh olur. Dolayısı ile Nakşiban-

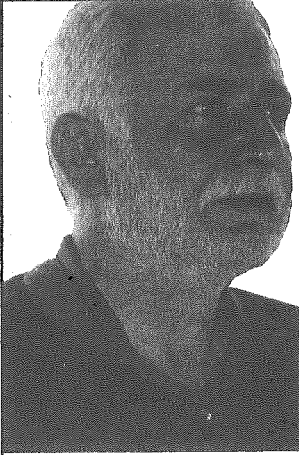
Yaşamın en zor şeyi birleşmedir, bölünmek herkes için çok kolay Kürtler için daha da kolaydır. İnsanlar istiyor diye birleşmeler gerçekleşmez, genelde ve özelde şartlar varsa istenmesede birleşme kendiliğinden oluşur ve insan kendini içinde bulur. Kürtlere düşen en önemli görev ayrılıkların değil ,beraberliklerin tohumlarını ekmeleridir.

dilik çok daha cazip durumdaydı Kadirilik karşısında ve Nakşibendiliğe geçen Kürtler şeyh olabilmek için yarıştılar ve birbirlerinin ayağını kaydırmak için şeyhe daha yakın olunca aralarında düşmanlık başladığı gibi şeyhe de biat yaşıyordu. Beyler daha büyük bey olabilmek için merkezi otoriteye bağlılıkları konusunda yarışa girmiş hatta çatışmışlardır. 1807'de bağlayıp hala bitmeyen başkaldırıları birlik sağlanamadığı için başarılı olamamıştır. Kürtlerin genelinin ittifağını sağlayan bir hareket oluşsaydı biz bugün bunları konuşmamış olacaktık ya mağdurlar yaratacaktık veya mağdurlara sahip çıkacaktık. Ama bu dünyada söz sahibi olacaktık. Kürtlerin bölünmüşlüğü bununla bitmiyor cumhuriyet döneminde kurulan siyasi partilerde bölünmeyi devam ettirdi. Milletvekil olup devletin imkanlarından istifade etme yarışı halen devam etmektedir. Sosyalizm doğası gereği ezen ve ezilen ayrımını geliştirdi Kürtler arasında, ayrıca Komünist ve Müslüman çelişkisi kürtlerin aleyhine en çok kullanılan bir siyaset olarak gelişti. Bugün içinde bulunduğumuz konum bu gelişmelerin eseri ve devamıdır. 12 Mart müdahalesi, 12 Eylül müdahalesi iyiliğimiz için değil devletin iyiliği için yapılmıştır. Her müdahale bizi daha çok parçalamıştır. Kürtlerin en kötü özelliklerinden biri de güçlünün zayıfı, büyüğün küçüğü ezmesi ve yok etmeye çalışması-

dır. Yine olumsuz bir özelliğide bir "ben" anlayışıdır. Türkiye devletinin "Her Türk asker doğar" sloganını, Kürtler için "Her Kürt lider doğar" şeklinde söylemek sanırım abartı olmaz. Son günlerde birlik arayışları nasıl bir gelişme ile ortaya çıktı bilmiyorum. Eğer AÇILAN İMZA KAMPANYASI böyle değerlendiriliyorsa biraz abartı olarak gördüğümü belirtmek isterim. Daha öncede böyle bir imza kampanyası oldu aynı farklı insanlar yine imza atmışlardı ,ben bunun da ondan pek farklı olduğunu pek düşünmüyorum bu birliği sağlamaya yönelik zemin oluşturabilir ama direkt birlik arayışı aracı olarak düşünmüyorum. Ancak birlikten yana olanlar bunu iyi bir fırsat olarak değerlendirebilirler.önemli olan herhangi bir birliğin oluşmasından ziyade nasıl bir birliğin oluşması gerektiğidir. Birleşelim ama yöneteyim, ben olmazsam olmaz anlayışı devam ettikçe bu iş daha uzun sürebilir. Birileri de ben çok güçlüyüm benim dediğim olur dedikçe birlikler zor oluşur, ama imkansız değil elbette. Birlikten konuşuruz ama nasıl bir birliktelikten hiç konuşmayız. Birlik güçlerin veya sayısal çoğunluğun pazarlığı olarak oluşursa ayrılık sürü-

yor demektir. Yani birlik insanların fiziken bir araya gelmeleri olarak değerlendirilemez. Eğer düşünsel ve stratejik ortaklık sağlanamazsa birlikten bahsetmek mümkün değil. Birlik arayışında olanların dikkat etmesi gereken en önemli konu işi ciddiye almalarıdır, çünkü çalışmaların başarısız olması halkı dahada karamsarlığa sevk eder. Yaşamın en zor şeyi birleşmedir, bölünmek herkes için çok kolay Kürtler için daha da kolaydır. İnsanlar istiyor diye birleşmeler gerçekleşmez, genelde ve özelde şartlar varsa istenmesede birleşme kendiliğinden oluşur ve insan kendini içinde bulur. Kürtlere düşen en önemli görev ayrılıkların değil ,beraberliklerin tohumlarını ekmeleridir. Gelişen siyasetler ve bugün yaşananlar yarının Kürtler için daha zor günler olacağını göstermektedir. Gelecek zor günlerde karşı taraf kimin ne düşündüğüne bakmaz .KÜRT KÜRTTÜR HERKESİ AYNİ ATEŞTE YAKAR, DÜN BÖYLE OLDU YARINDA AYNİ OLACAKTIR. BUNU BİZ DEĞİĞTİRMEK ZORUNDA VE SORUMLULUĞUNDAYIZ, HERKES BİR NOKTA OLMAYI KABUL ETMEDİKÇE ÇİZGİ OLUŞMAZ.

Açık alanda meşruiyeti esas alan birlik hareketi

■ Fuat ÖNEN

Kürdistan sorunu da, bu sorunun çözümü için Kürd hareketinde birlik de Türk legalitesine sığmaz.

Kürd hareketinde her zaman birlik tartışması olduğu doğru olsa bile, bu tartışmanın arayışa yol açtığı, birlikçi davranıldığı doğru değildir. Birlik arayışındaymış gibi yapmakla, gerçekten birlik için çalışmak arasındaki ayrımı doğru saptamamız lazım. Grupların, çevrelerin, kişilerin kendi açmazlarını örtmek için, birlik arıyormuş gibi yapmalarıyla gerçekten birlik arayışında olmak iki farklı durumdur. Maalesef yurdumuzda bu farklı durumlar arasındaki sınır bulanıktır. Kendi açmazlarını örtmeye yarayan şal arayışını, birlik arayışı olarak algılayan ya da öyle yansı-

tanların, gerçek birlik arayışını engelledikleri anlaşılmalıdır.

Bu sınırın anlaşılması genel olarak Kürd hareketinde özel olarak da birlik arayışlarında açıklık, şeffaflıkla mümkündür. Kürd hareketinin bütün edimleri ve bu arada birlik arayışları yurtsever kamuoyunun denetimine, sorgulamasına ve hesap sormasına açık olmalıdır. İlegalite, örgüt mekanizmasının

düzenin saldırılarından korunması içindir. Düşüncelerin, politikanın, siyasi projelerin saklanması için değildir. Politik mücadelede örgütlerin (legal, illegal, açık, gizli), düzene karşı manevralar yapması anlaşılır bir durumdur. Bu manevranın halka ya da diğer yurtsever örgütlere dönük yapılması ve illegalitenin buna örtü olarak kullanılması, muhalif siyaset ve etik anlayışının dışında değerlendirilmelidir. Birlik ise asla manevra vasıtası olarak tasarlanmamalıdır.

Birlik, hedefi olan öznelere somut bir program temelinde güçlerini birleştirmesi eylemidir

Birlik, somut bir hedefe ulaşmak için (tartıştığımız konuda Kürd ulusunun özgürlüğüne, kendi topraklarında kendi kendini yönetmesine), bu hedefi olan öznelere somut bir program temelinde güçlerini birleştirmesi eylemidir. Kürd hareketinde birlik ihtiyacının nedeni doğru anlaşılmalıdır. Kürdistan'da Türk Egemenlik Sistemi'nin (TES) egemenliği altında da bu

Birlik sorunu olanlar kendi yurtlarında özgürce yaşamak için mücadele edenler, kendilerini Kürdistanı aidiyetle tarif edenlerdir. Bu da birliğin hedefini belirler. Birlikte sömürgeci boyunduruğu kırmak, birlikte özgürleştirilen yurtta birlikte yaşamının hukukunu oluşturmaktır bu hedef. Birlik, kendi yurdumuzda birlikte yaşama hukuku oluşturmak ve bunun bir parçası olarak güçlerimizi birleştirmek sorunu olarak ele alınmalıdır. Farklı yurtsever grup, çevre ya da partilerimizin belli somut hedefler için oluşturdukları güç eylem birlikleri de önemli olmakla beraber, burada tartıştığımız birlik, ulusal güçlerin birliği; ulusal temsili kurum yaratılması sorunudur.

egemenlikten kurtulduktan sonra da birlikte yaşayacağız. Kendilerine başka yurt arayanlar ve hatta bulanlar bakımından birlik sorunu yoktur. Orhan Miroğlu'nun Kürdistan Post'tan aktaracağım şu ifadeleri bu bakımdan anlamlıdır: "Kürtlerin ulusal birliği gibi, mevcut reel politika bakımından hiçbir şey ifade etmeyen paradigmalara zamanı okumaya çalışmak beyhudedir... Günümüz koşullarında 'Türkiye Kürdü', 'Irak ya da Suriye, İran Kürdü' olmak, Kürdistanı bir aidiyetten önce geliyor."

Birlik sorunu olanlar kendi yurtlarında özgürce yaşamak için mücadele edenler, kendilerini Kürdistanı aidiyetle tarif edenlerdir. Bu da birliğin hedefini belirler. Birlikte sömürgeci boyunduruğu kırmak, birlikte özgürleştirilen yurtta birlikte yaşamının hukukunu oluşturmaktır bu hedef. Birlik, kendi yurdumuzda birlikte yaşama hukuku oluşturmak ve bunun bir parçası olarak güçlerimizi birleştirmek sorunu olarak ele alınmalıdır. Farklı yurtsever grup, çevre ya da partilerimizin belli somut hedefler için oluşturdukları güç ey-

lem birlikleri de önemli olmakla beraber, burada tartıştığımız birlik, ulusal güçlerin birliği; ulusal temsili kurum yaratılması sorunudur.

Kürdistan sorunu ve Kürd hareketinde birlik Türk legalitesine sığmaz.

Burada sorulması gereken ilk soru, bu birliğin hangi alanda kurulabileceği, ya da kurulması gerektiği sorusudur. Önce hangi alanda kurulamayacağını söyleyebiliriz. Eğer olursam, bu birlik legal alanda kurulamaz. TES'nin hukukunda Kürd ve Kürdistan yok, Kürdistan'da ise Kürdlerin kendi legaliteleri, kendi ulusal hukukları yoktur. Legalite Kürdlerin kendileri olarak ve kendileri kalarak siyaset yapabildikleri bir alan değildir. Kürdistan sorunu da, bu sorunun çözümü için Kürd hareketinde birlik de Türk legalitesine sığmaz. Bu bizim legalitemiz değildir, bizi yok sayan ve yok etmeyi hedefleyenlerin legalitesidir.

Kürt hareketi bakımından legalite kendini yaşayabileceği, kendisini gerçekleştirebileceği bir alan değildir. Bu alan legal olanaklardan yararlanma alanıdır. 80 küsur yıldır çeşitli dönemlerdeki daralmaları ve genişlemeleriyle kullandığımızı düşündüğümüz ya da öyle söylediğimiz bir alandır. Bu alanı kullanırken gözden uzak tutulmaması gereken temel bir kural vardır: "Bir şeyi kullanmaya yeltenen, kullanılmayı göze almıştır." 80 küsur yıllık legalite istismarı deneyimimizi bu kural ışığında değerlendirip, kullanmaya çalışırken ne kadar kullandığımızı sorgulamalıyız.

Kürt hareketi bu legalitenin sınırları dışından kurtulmak için yıllarca illegaliteyi esas almıştır. Farklı zamanlarda farklı adlarla kurulan legal örgütler, illegal örgütlerin kullandıkları vasıtalar, bir biçimde kendilerini kısmen gerçekleştirmeye çalıştıkları örgütler olmaktan ileriye

gidememişlerdir, gidemezler. Bu ikili yapının yol açtığı sorunları tartışma dışı tutarak mevcut legal yapılarımızın hala bu ikili yapıyı sürdürdüklerini söyleyebiliriz.

Özgürlük mücadelesi bir yanı sıra da kendisi olmak, kendisi kalarak yaşamak mücadelesidir. Ulusal özgürlük mücadelesi de bu anlamda bir ulusun kendi ulusal aidiyetiyle, kendisi kalarak, kendi topraklarında kendisini yönetme mücadelesidir. Ulusal özgürlük hedefli Kürd hareketi kendisi kalarak siyaset yapmadığı Türk legalitesinde birlik oluşturamaz! İlegalitenin kendisinden kaynaklanan sınırlanmışlığı olsa da ulusal birliğin kurulabileceği bir alandır. Bunun için bu sınırlanmışlığın doğurduğu sorunları aşabilecek siyasal anlayış, siyasal kararlılık, halk desteğine sahip siyasal örgütlere sahip olmak gereği açıktır.

Kürt halkının ulus ülke gerçeklikleri TES'in legalitesinde yoktur, bu anlamda illegaldir, hal böyleyken Kürd hareketinde son dönemlerde yaygınlaşan illegalite karalaması yanlıştır ve bence. legalist, konformist siyaset anlayışının güçlenmesiyle ilgilidir. Legal mücadele ve legalizm aynı şey olmadığı gibi, illegal mücadele ve illegalizm de aynı şeyler değildir. İlegalitenin sorunlarını sahiplerine bırakırsak söyleyeceğim şudur, bugünkü şartlarda Kürd hareketinde birlik sorununun çözüleceği, ulusal güçlerin birliğinin sağlanacağı ulusal temsil örgütü için en uygun, en elverişli alan açık alandır. Açık alanı legal ve illegal alanların kesişim düzlemi olarak tanımlamak mümkündür. Açık alan mücadelesi, kendisini yasal çerçeveye sınırlı görmeyen özelliğiyle illegaliteye, gizliliği değil şeffaflığı esas almasıyla legaliteye benzese de her iki alanda sürdüren mücadelelerden farklıdır. Bu üç alan yer yer birbirini keser ve birbirinden mutlak ayrı alanlar değildir. İlegalite alanının legal görünüşleri, legal yüzleri olduğu

gibi, tümüyle açık alan dışında açıklıktan yoksun da değildir. Legalite alanının da il-legal yüzleri, görünümleri vardır ve açık alanla kesişimlere sahiptir. Kendi legalite-sine sığmayan tersine kendisini legaliteyle 'örtün' TES şartlarında mutlak legal bir alandan ya da örgütlerden söz etmek akıl kârı değildir. Sonuçta her tanım temel özellikler üzerinden yapılır ve tanımların

koşullarda öne çıkan, önemi artan bir alandır. Legalite, illegalite alanının dışın-da, onların kesiştiği bir düzlem olarak ta-nımlanabilecek olan bu alana üçüncü alan denildiği de oluyor. Ülkemizde yeni yeni tartışılıp mücadele alanı olarak önemsen-meye başlanan bu alanın ulusal temsil ör-gütünün gerçekleşmesi için uygun bir alan olduğunu düşünüyorum. Ulusal birlik ha-

reketi açık alanı esas almalı; meşruiyetini, resmiyetten değil, mü-cadelesinin haklılığından almalıdır.

Birlik sorunu iktidar perspektifi ile çözülür

Ulusal harekette birlik sorunu, özgürlük müca-delemizin stratejik so-runlarından biri belki de en önemlisidir. Kür-distan'ın parçalanmışlı-ğının mücadelemizin temel sorunlarından bi-

birlik sorununun iktidar perspektifi ile ele alınması gerekir. Ancak iktidar perspektifi olan siyasi özneler birlik so-rununu doğru çerçevede ele alabilirler. İktidar perspektifinden yoksun olanlar birlikten söz ederler, birlik arayışlarıyla oyalanırlar, en iyi ihtimalle kısa va-deli bir takım hedeflerine ulaşmak için birlik olmayı ciddi olarak düşünürler.

getirdiği sınırlamalar mutlak olmaktan uzaktır. Bu böyledir diye sınırları belirsiz-leştirmek, tanımlardan korkmak gerekmi-yor.

Açık alanla legal alanı özdeşleştirme çabası hem kafa karışıklığının sonucudur hem de kafa karışıklığı yaratmaktadır. Açık, legal alan ya da açık, legal parti ta-nımlamaları bu türdendir. Açık alan ör-gütleri de jure (kabul edilmiş, normlara uygun, yasal) değil, de facto örgütlerdir. Legal örgütler ise legalite dışına kaysalar da, illegalite tarafından yönlendiriliyor olsalar da hatta de facto durumlara yol aç-salar da, de facto örgütler değildir. Bu alan özellikle SSCB'nin çözülmesi, dünya düzeninin çökmesi ve yeni dünya düzeni arayışının yeni dünya savaşına yol açtığı

ri olduğu görülürse, bu sorunun tek bir parçayla sınırlandırılmaması gerektiği de açıktır. Öbür yandan birlik sorununun iktidar perspektifi ile ele alınması gerekir. Ancak iktidar perspektifi olan siyasi öz-neler birlik sorununun doğru çerçevede ele alabilirler. İktidar perspektifinden yoksun olanlar birlikten söz ederler, birlik arayış-larıyla oyalanırlar, en iyi ihtimalle kısa vadeli bir takım hedeflerine ulaşmak için birlik olmayı ciddi olarak düşünürler. Kerkük için üç ay uğraşıp ortak bir bildiri çıkaramayan üç legal partimizin seçim dönemlerinde birlik konusunda daha iş-tahlı olmalarını başka türlü izah etmek güçtür. Kürd hareketi bu piyasa politikacı-lığından vazgeçmeli, ulusal harekette bir-lık sorununun günü birlik, dar amaçlarına

alet etmemelidirler. On yıllardır çözüm bekleyen bu sorunun bugünden yarına çözümlmesini beklemeden ama stratejik bakışı da göz ardı etmeden ele alınmalıdır birlik sorunu. Böyle bakıldığında nereden başlanılacağı elde ne olduğuyla ilgilidir.

Kürd hareketinde illegal alanda PKK, legal alanda DTP ve açık alanda Demokratik Toplum Kongresi (DTK) etrafında nisbi bir birlik, bir temsil gücü oluşturulmuştur. Bu cephede sorun Kürdistaniliği değil Türkiyeliliği, ulusal güçlerin yurtsever birliğini değil, 'demokrasi güçlerinin' birliğini esas alan siyasi söylemdir. Bu siyasi söylemin takıyyeci ya da sahih olup olmaması bir yana, söylemin kendisi ulusal harekette birliğin önünde engeldir. Bu cephe dışında Kuzey Kürdistan'da ne olduğu sorusuna, Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu'nun (KUDÇG) ulusal birlik örgütü modelini tartışmak üzere düzenlediği sempozyumda şu yanıtı

vermiştim: "Nereden başlamalıyız?" sorusuna elde ne varla başlamalıyız. Kuzey Kürdistan'da örgütlülük alanında egemen olan örgütsüzlüktür. Partilerimiz var, parti girişimlerimiz var, siyasal çevrelerimiz var, siyasal şahsiyetlerimiz var ama bütün bunların ortak özelliği organize olmamalarıdır. Grup, çevre, örgüt tanımları bozulmuş, bu alanda dejenerasyon egemen hale gelmiştir. Siyasal çevre olmanın asgari koşullarına, referanslarına sahip olmayan arkadaş çevreleri grup görünümüne ve iddiasına sahip hale gelmekte sakınca görmekte, suni grup aidiyetlerine bağnazlıkla sarılmaktadırlar. Parti üyeleri parti disipli-

nine uymamakta kendilerini serbest saymakta, partilerine güvensizlik belirtmekte, UDÇG yönetici ya da aktivisti konumunda görünenler Çalışma Grubunun bir işe yarayamayacağını söyleyebilmektedirler. Kerameti kendilerinden menkul 'bağımsız' siyasi şahsiyetlerimizin durumu da farklı değildir. Kendi içlerinde, çevrelerinde organize olamayan bu şahsiyetler örgütlerimizin gevşek yapılarını eleştirerek bir anlamda bu durumdan yararlanarak kendilerine meşruiyet aramaktalar. Siyasi

Kerameti kendilerinden menkul 'bağımsız' siyasi şahsiyetlerimizin durumu da farklı değildir. Kendi içlerinde, çevrelerinde organize olamayan bu şahsiyetler örgütlerimizin gevşek yapılarını eleştirerek bir anlamda bu durumdan yararlanarak kendilerine meşruiyet aramaktalar. Siyasi grup ve çevrelerimizin gevşek yapıları bu şahsiyetlerin açmazlarını ve yetmezliklerini örtmekte, suni gruplaşma furyası bu şahsiyetlere piyasa oluşturmaktadır. Tablo iç açıcı değildir!

grup ve çevrelerimizin gevşek yapıları bu şahsiyetlerin açmazlarını ve yetmezliklerini örtmekte, suni gruplaşma furyası bu şahsiyetlere piyasa oluşturmaktadır. Tablo iç açıcı değildir! Ancak, çözümü de bu tablodan çıkarabiliriz. Öyleyse nereden başlamalıyız?

Bu tabloyu ve tablodaki bileşenleri veri alıp onlar üzerinden örgüt oluşturma ihtiyaçlarımıza cevap veremeyeceğini düşünüyorum. Bileşenlerimiz güçsüz, kitle bağları zayıf yapılar ve organize olamayan şahsiyetlerdir. Bu bileşen yapısından ulusal cephe, ulusal meclis, ulusal kongre çıkmaz. Yeni birleşik bir ulusal harekete ihti-

yacımız var. Birbirimizin farklı siyasi, örgütsel aidiyetlerine saygılı kalarak, ama kişisel aidiyetlerimizi esas alarak birleşik ulusal hareket örgütlemeliyiz. Bu konuda irade birliği sağlamalı ortak aidiyetle ulusal temsil örgütü oluşturmayı hedeflemeliyiz. Bu yapı içinde ayrışmaya, birlikte dönüşmeye açık olmalıyız. Kendi geri yapılarımızı, örgütsüzlüklerimizi harekete dayatmamalı, birleşik hareketin aidiyetini esas almalıyız.

Birleşik hareket bir koordinasyon kurulu olmamalı, kendi aidiyetiyle doğrudan örgütlenmeyi esas almalıdır. Her birimiz kendi rengimizle (milliyetçi, liberal, sosyalist, komünist, dindar vs.) ama ortak aidiyetle ulusal güçlerin birliğini hedeflemeli, ortak çağrıda bulunmalıyız. Şu anda ulusal kongre iddiasında bulunabilecek bileşim ve güçten yoksun durumdayız. Ancak üçüncü geniş toplantıya ulusal kongre oluşturma hedefi önerisiyle gitmeliyiz. Birleşik ulusal hareketin önüne ulusal kongre oluşturma görevini hedef olarak koymalıyız.” (7.12.2006)

Bu sempozyumun yapıldığı tarihte KUDÇG adıyla sürdürülen birlik arayışına kurumsal bir katılım olmadığı için hareket kişisel aidiyetler üzerinden sürdürülmüş ve Mayıs 2007’de yaptığı kongrede TEVKURD adını almıştır. Legal, illegal ayırımı gözetmeden bütün yurtsever kişi, grup, çevre, partilere birlik hareketini beraber oluşturma ve yürütme çağrısında bulunmuş, tüzüğünü kurumsal ve bireysel katılıma olanak veren bir model esası üzerinden tasarlamıştır. TEVKURD’ün Eylül 2005’ten beri bu konseptle sürdürdüğü birlik arayışının ciddi ve yeni bir arayış olduğunu değerlendiriyorum. Ancak somut durumu da görmezlikten gelemeyiz. Üç yıla yakın sürdürülen bu arayışa sayıları 20’yi bulan Kürd örgütlerinden kurumsal olarak katılım gösteren tek hareket MESOP’tur. Görüşülen bütün örgütlerce

olumlu karşılandığı halde, aktif destek verilmediği gibi, çoğu zaman da başvurdukları siyasi manevralarla arayışı etkisiz hale getirmişlerdir.

Sayıları yüzlerle bazen binlerle ifade edilen bağımsız ‘şahsiyetlerin’ katılımı da sınırlı olmuştur. Bağımsız ‘şahsiyetlerin’ çoğunun ilgisi ihtiyatlı bekleyişi aşamamış, ‘platonik’ bir gözlemcilikle sınırlı kalmıştır. Birlik söyleminin yaygınlığı göz önüne alındığında bu durum düşündürücüdür. Haziran’da yapacağı kongrede bütün bu sorunları tartışmayı hedefleyen TEVKURD daralarak ya da genişleyerek yoluna devam etmenin, arayışı sürdürmenin yollarını bulabilmelidir. Grupların birlik arayışını manevra sahası saymaktan vazgeçmeleri, bağımsız ‘şahsiyetlerin’ de gerçekten şahsiyet olduklarını gösterip sorumluluk almaları, ‘benci’ değil, ‘bizci’ davranabilmeleri ön açıcı olacaktır. Birlik adına yapılan çalışmalardaki her başarısızlığın birlik ruhunu örselediği unutulmamalıdır.

Örgütlerimiz kendi zaafılarını birlik şaliyla örtemeyeceklerini anlamalıdır.

Son zamanlarda Kürd hareketinde birlik arayışlarının ‘yoğunlaştığına’ dair izleniminize ise katılamıyorum. HAK-PAR ile KADEP’in birlik denemesi ve Paris Kürt Enstitüsü’nün imzaya açtığı bildiriye neredeyse bütün Kürd çevrelerinin imza atmasının bu izlenime yol açan olaylar olduğunu sanıyorum. Bu her iki olayın da Kürd hareketinde birlik görüntüsü oluştursa da, bu birlik kapsamında olmadığını düşünüyorum. HAK-PAR ile KADEP niye ayrı iki parti olduklarının makul bir açıklamasını yapmakta sıkıntı çeken partilerimizdir. Seçimlerden önce HAK-PAR varken ayrı bir parti kurmayı gerekli görenlerin altı ay geçmeden ‘birlik ihtiyacı-

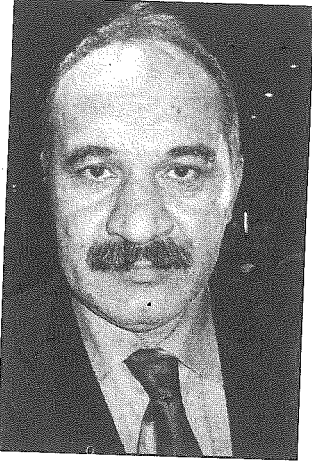
ni' keşfetmeleri de, yıllarca Ş. Elçi'yle birlik olmaz diyenlerin aniden bunu mümkün görmeleri de anlaşılmayı bekleyen muammalardır. Kuşkusuz bu iki partinin birleşmesi olumlu olacaktı. Ancak altı aya yakın bir süre alan, yurtsever kamuoyunun bilgisi ve denetiminden uzak sürdürülen bu deneme başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Birleşme gayretlerinin nedenleri gibi, birleşmemelerinin nedenleri de izleyenlerin takdirine, yorumuna kalmıştır. Birlik çalışmalarının olmazsa olmazı olan hedeflilik ve şeffaflıktan yoksun bu birlik arayışının özgürlük mücadelemize bir şeyler kattığını söylemek güçtür. Örgütlerimiz kendi zaafılarını birlik şalıyla örtemeyeceklerini anlamalıdır. Bu yol çıkmaz yoldur ve olası birliklerin önünü tıkamaktadır.

Paris Kürd Enstitüsü'nün hazırladığı; DTP, HAK-PAR, KADEP başkanlarının da çağrıcısı olduğu ve bir inisiyatife dönüşen imza kampanyasını da Kürd hareketinde birlik olarak değerlendirmek müm-

kün değildir. TEVKURD'un de muhalefet şerhiyle imzaladığı bu metin T.C. vatan-daşlığını esas alan bir metindir. Kürd hareketinde birlik ise Kürd halkının ulus, ülke gerçekliğini esas alarak sağlanabilir. Birlik stratejik bir sorunumuzken, imza kampanyası tekil bir eylemdir. Kampanyanın metni stratejik hedeflerden yoksundur. Metindeki bazı belirlemeler de stratejik hedeflerimizi karartan cinstendir. Kuşkusuz Kuzey Kürdistan'da irili ufaklı bütün siyasi öznelerin birlikte görünmeleri halkımızın, yurtsever kesimlerimizin özlemidir. Görev bu özlemi gerçek zemininde, ortak ulusal-siyasi akıl çerçevesinde ulusal projeler ve bu projeleri yaşama geçirecek ulusal kurumlarla karşılamaktır. Bu özlemle oynamak, kullanmak, karşılıyor gibi yapmak tehlikeli bir aymazlıktır.

Sorunuzla düşüncelerimi iletme fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyor, DENG çevresi ile ulusal özgürlük hedefli gerçek birlik çabalarında birlikte olmak dileğiyle başarılar diliyorum.

Kürtler kendileri ile hesaplaşmalı

■ Reşit DELİ

Kürtler kendi iç hesaplaşmalarını göze alamadıkları için kendi ülkelerinin ve halklarının geleceklerini iyi bir şekilde tayin edemediler.

Yıllardan beri Kürtler arasında birlik çalışmaları ve yer yer geçici birlikler oluştu, ama hiçbir sonuç vermedi ve her ne hikmetse birliği çok dillendirenler işe yarar bir birliği yaratamadılar. Bu nedenledir ki Kürt halkının en dinamik potansiyeli PKK ile bütünleşti. 20 yıla aşkındır Kürtler PKK ile biliniyor ve PKK'ye aktarılmayan hiçbir Kürt değeri kalmadı. Bu değerler ve tüm bedellere rağmen yarattığı sonuçta mevcut durumdur. Onun için birlik kavramı bence anlamını yitirmiştir.

Benim kanımca, iyi bir birlik, iyi bir hesap-

laşma sonucu ortaya çıkar. Kürtlerin meşhur sözü diyor ki; “tê bratî kîr re ya neyarti bihele te neyarti kîr re ya bratî bihele” (Kardeşlik yaptığın zaman düşmanlığın kapısını arala, düşmanlık yaptığın zaman kardeşliğin kapısını arala) bu sözden de ifade edildiği gibi geçmişte de olduğu gibi Kürtler kendi iç hesaplaşmalarını göze alamadıkları

için kendi ülkelerinin ve halklarının geleceklerini iyi bir şekilde tayin edemediler. Ancak kendi iç hesaplaşmalarını yaparak devlet olan ve devlet olma geleneğine sahip olan güçler tarafından PKK'ye Kürtler arasında hesaplaşmayı yaptırdılar. 20 yılı aşkındır Kürtleri sınıf ve taraflara bölüp, kimisine çaş, hayin, ajan, provakator, korucu, işbirlikçi sınıf, ağa, şeyh, aristokrat sınıfı g.b. hitap ederek tavsiyeye yönelik şiddet uyguladı. Özellikle kendisini yaratan kadrolara yönelik iç hesaplaşmada görülmektedir. (Örneğin: Kani YILMAZ, Mehmet ŞENER, Hikmet FİDAN g.b. ve yüzlerce kadroların imha politikası.)

Elbette ki ben başkalarının eliyle yaptırılan bu iç hesaplaşma mantığını tümüyle red ediyorum. Hattı zatında bugün Kürt ve Kürdistan'ın ezberinin bozulmasında bu mantık yatar. Ancak şu da bilinmelidir ki; kendi içinde hesaplaşmayı yapamayan bir halkın başarıma şansı yoktur (Budanmayan bir ağacın büyümemesi gibi). Bunun da en bariz örneği; 25 yıldır Kürtlerin başına bela olan karanlık gidişatin aydınlığa çıkmamasının nedeni Kürtlerin iç hesaplaşmayı göze alamamasının sonucudur. Hele özellikle Türkiye'de siyaseten PKK'nın dışında olan ve siyaset yapma iddiasında olan, siyasi organizelerin (bazı istisnalar hariç) PKK'yle veya birlikte olması gereken insan ve insanlarla hesaplaş-

Türkiye'de PKK gibi düşünmeyen ve evinde düşünürken birbirine benzeyen ve birbirleriyle ortak olan çok ciddi, sağduyulu Kürt potansiyeli olduğuna inanıyorum. Birbirine benzeyen ama bir araya gelemeyen bu potansiyel ortak bir payda da birleşmiş olsaydı; kâhin değilim ama, bu kadar Türkiye'ye entegre olmuş Kürt potansiyeli olmaz ve böyle bir sonuç çıkmazdı.

mayı göze alamadıklarındandır.

Bu saydığım nedenlerden dolayı Kürtlerin iyi bir sonuç elde edebilecek ne PKK ne de PKK dışında var olan birey ve Kürt kurumlarıyla bir birliğin oluşacağına kısa sürede umutsuzum. Bu şu anlama gelmektedir. Kürtlerin sömürge statüsü devam ettikçe Kürtler arasında birbirine benzeyenler arasında birlik çalışmaları ve çabaları her zaman olacaktır ve gereklidir.

Ben hiçbir zaman Kürt ve Kürdistan halkına tek partiyi uygun görmedim ve hep karşısında oldum. Böyle bir mozaik toplumun tek partiyle ifade edilemeyeceğini ve tek partiyle doğru bir sonuç alınmayacağını düşündüğümünden, 25 yıla yakındır Kürtlerin Ortadoğu'daki mevcut statüsünden çıkarı olanların karanlık güçlerin desteğiyle, Kürtlere dayatılan PKK seçeneğinin dışında yeni bir seçeneğin yaratılması için çabaladım ve çabalayanların arasında yer aldım. Bu çabalarım devam ettiği ve tezimin doğruluğuna inandığım için HAK-PAR'da yer almaktayım.

Bu 2. seçeneğin önemiyle ilgili kanaatimi sizinle paylaşmak istiyorum. Bence Türkiye'de PKK gibi düşünmeyen ve evinde düşünürken birbirine benzeyen ve birbirleriyle ortak olan çok ciddi, sağduyulu Kürt potansiyeli olduğuna inanıyorum. Birbirine benzeyen ama bir araya gelemeyen bu potansiyel ortak bir payda da

birleşmiş olsaydı; kâhin değilim ama, bu kadar Türkiye'ye entegre olmuş Kürt potansiyeli olmaz ve böyle bir sonuç çıkmazdı.

PKK dışındaki Kürt gruplarla birlik çalışmaları KÜRT-KAV ile başladı Bana sorarsanız bu birlik sürecinin en somut ve arınmış şekli HAK-PAR'dır. Fazla hayalci ve idealist olmamak lazım. HAK-PAR; modelde, çözümde ve birbirine benzeyen Kürtlerin en bariz birlik halkasıdır. Bundan ötesi olmaz. Niye dersenez?

1. Hala Ortadoğu'da ve Türkiye'de PKK dışında ciddi bir seçeneğin yaratılması değişik güçler tarafından engellenmektedir ve hâlâ bu sorunu PKK ile sürükleme taraftarlarıdır.

2. PKK dışında kalan Kürtler ise hala bir çatı altında bir araya gelecek kadar ortak düşünemiyorlar. Legalite de ya da illegalite de Kürtlerin model ve metodta ki çabaları sadece kendisini kapsayacak derecede dar ve sığdır. Kendi olmadan, öteki olmaya çalışan ve vücut olamadan parça kalmakta direten zihniyet başka güçlerin temayülünden kurtulamadığı sürece değil birlik olma ya da birliği yaratma, kendi otonomisini bile kuramayacak hale gelmiş durumdadır. Özellikle PKK ve devlete karşı Kürtler adına örgütlü duruş sergilemek gibi çok ciddi bir ayrılık söz konusudur. Çünkü Türkiye'de her Kürt her şeyi yapma hakkına sahiptir. Yalnız Kürtler adına örgütlü ve organizeli siyaset yapma hakkı yoktur. Yapanlarda devlet ve PKK baskısına maruz kalmaktadır. Nasıl ki Türk solu yıllardan beri Kemalist ekseini aşamamışsa, Türkiye'de PKK'li olmadığını iddia eden birey ve gruplarda PKK ekseninden kurtulmuyorlar. Bu erozyonun nedenide devlet ve PKK'nin yıllardan beri 2. bir Kürt seçeneğinin yaratılmasını yaşatmama politikasıdır.

Kamuoyunun da izlediği gibi PKK'nin en ufak işaretiyle (istisnalar ha-

riç) kuyruğa giriliyor. Bundan dolayı PKK'li olmadıklarını iddia edenlerin mevcut durumları görüldüğü gibidir.

Bu cümleyi hesaplaşmak için kullanıyorum. 12 Eylül'den sonra ciddi bir Kürt kadro ve gruplar Avrupa'ya gitmek zorunda kaldılar. Çok ilginçtir; bu kitle 20 yıl Avrupa'da önümüzü açacak, bizi yönlendirecek, bize umut verecek siyasetin gerektirdiği hiçbir alanda ne model, ne çözüm en önemlisi birlik kültürü açısından bize örnek sergilemediği gibi 20 yıldan sonra tek tek dönenler de çok ciddi çabalar sonucu bir araya getirdiğimiz üç kişiyi de üçe böldüler (reel gerçekten uzak, fantastik ütopyalarıyla).

Şerafettin ELÇİ'yle son birlik çalışmalarında HAK-PAR'ın özellikle bu mevcut gruplar arasında Şerafettin ELÇİ'yle birlik istemesi gerçekçi ve yerinde bir girişimdi. Her ne kadar bu birlik çağrısı resmi olarak bizden çıkmamış olsa bile Şerafettin ELÇİ'yle benzerliğimizden dolayı (üniter devlet hariç, çünkü HAK-PAR üniter yapıyı rededer) birlik çalışmasına sıcak bakıyor ve kulislerle bu birliğin pekişmesini sağlamaya çalışıyorduk. Bunun nedeni siyaseten birbirine benzeyen KADEP ile HAK-PAR'ın bir araya gelmesi ciddi bir sonuç almazsak bile tek tek aydınların ve bize her iki partiye dost mesafede duranların "Niye bir arada değilsiniz?" istemleri ve "Bir araya gelin katılalım." gerekçelerini ortadan kaldırmak için en azından birbirine benzeyen iki partiyi birleştirmeyi doğru buluyorduk. Buna rağmen sonuç alınamadı. Esas nedenini yukarıda belirtmeye çalıştım.

Kamuoyu ile bir şey paylaşmak istiyorum. Bilmeyenler için söylüyorum. Kürt-Kav oluşumunda Şerafettin ELÇİ'yle beraber idim. İlginçtir Şerafettin ELÇİ'nin hazır olmadığı bir başkan belirleme kongresinde mozaik bir yapıya sahip olan Kürt-Kav, PKK hariç tüm Kürt grup ve

bireylerin olmasına rağmen Şerafettin ELÇİ'yi oy birliği ile başkan seçtik. DEP kuruluşunda Şerafettin ELÇİ'yle dirsek temasındaydım ve Şerafettin ELÇİ benim temsil ettiğim eğilimin sıcak baktığı bir adaydı. DEP'in Kurucu Liste sayısı 42 kişiden oluşuyordu ve bu 42 kişi başkan dahil, icrayı belirlemeye yetkiliydiler. İncım oydu ki Şerafettin ELÇİ seçime girseydi kazanırdı. Seçimi istemediği için Kurulu terk etti, ben ve arkadaşlarımda Şerafettin ELÇİ'ye destek verdik ve ayrıldık sonra muhasebesini kendi aramızda yaptık. DEP kapatıldıktan sonra Kürt kamuoyunda bilinen (Kürt Demokratik Platformunu da) Şerafettin ELÇİ başta olmak üzere partileşmeyi hedefleyen 7-8 arkadaşla kurduk ve sözcümüz olarak Şerafettin ELÇİ'yi tayin ettik. İlginç bir animızı anlatmak istiyorum. Kürt kamuoyunda bilinen Ömer ÇETİN'in bir sözü vardı: "Sayın Şerafettin ELÇİ, bu karanlık gidişatın önüne bir set çekmek için birilerimizin birine evet demesi lazım. Biz sana evet diyoruz" dedi ve DKP kuruldu. DKP kuruluşunda başta tüzük olmak üzere sorunlar yaşadık. Ne yazık ki ne mutluluğu ne de hesaplaşmayı içimizde yaşamadan T.C. partiyi kapatma davası açtı. Hakkında kapatma davası açılan partiler çalışmasını askıya alır ve yeni arayış içine girerler. İşte HAK-PAR oluşumunda temel taş bu arayıştır. Son olarak da HAK-PAR'ın Şerafettin ELÇİ'ye tanıdığı hoşgörüyü de eklersek Kürt aydınlarının Şerafettin ELÇİ'ye karşı tutumunun göstergesidir. Yukarıda belirttiklerimin nedeni budur.

Yeni bir arayış sürerken başta Sayın Abdülmelik FIRAT olmak üzere bir çok Kürt aydınını da bu sürece katarak yeni bir parti oluşturma sürecini başlattık. Şerafettin ELÇİ'nin o dönem başkanlık tercihi ve bizimde Şerafettin ELÇİ'yi zorlamamız sonucu Sayın Abdülmelik FI-

RAT'ın başkanlığından yanaydı. Sayın Abdülmelik FIRAT'ın böyle bir birliğe başkanlık çalışmalarımız Şerafettin ELÇİ ile birlikte uzun bir döneme tekabül ediyordu. Ancak Abdullah ÖCALAN'ın Türkiye'ye gelmesiyle birlikte ve İmralı'da takındığı tutumdan sonra Sayın Abdülmelik FIRAT böyle bir Kürdi duruşun başında olmayı İmralı'da Lozan tekrarlanıyor ve namuslu olan her Kürt'ün bu oyuna karşı duruş sergilemesi lazım. Bu nedenle ben sizin teklifinizi kabul ediyorum ve biçilen her misyona varım gerekçesiyle kabul etti. İlk oturumumuzda ben, Şerafettin ELÇİ ve Sayın Abdülmelik FIRAT vardık. HAK-PAR kuruluşunda başta Şerafettin ELÇİ olmak üzere Kürt kamuoyunda bilinen daha önce belediye başkanlığı, milletvekilliği yapanlar HAK-PAR'ın dışında kaldılar. İlginçtir HAK-PAR kuruluşundan sonra ilk genel ve yerel seçimde dışarıda kalan bir kesim aydınlar PKK referanslı belediye ve milletvekilliği adayı oldular. Bütün bu tutum ve davranışlar bizim aynamızdır. Bunları anlatmamın nedeni gerçeğimizi bilmemiz içindir. Birlik ile ilgili tüm çabalara rağmen sonuç alamamamızın nedenidir.

Fakat bir itirafta bulunmak istiyorum. Şerafettin ELÇİ'yle birliktelik konusunda yanıldım. Ben Şerafettin ELÇİ'nin bu süreçte gerekli fedakarlığı göstereceğini ve referans olacağı daha dinamik bu işte koşturacak her aydının her Kürt'ün birlikte çalışabileceği, kimseyle ihtilafta olmayan iç hesaplaşmaya girmeyen bir arkadaş tercihi edeceğine inanıyordum. Onun içinde birlik çalışmalarına sıcak baktım. Bu çalışmayı yürütecek komisyonda yer aldım. Ne zamanki seçilen iki komisyon bir araya geldi, ilk Şerafettin ELÇİ'nin komisyonuna şu soruyu yönelttim. Şerafettin ELÇİ bu birliktelikten istediği nedir? Öğrendikten sonra bu birliğin olmayacağını

fakat bu birliğin olabilmesi için olumsuzluklara neden olmamak için komisyondan istifa ettim. Hatta arkadaşlarımın bu birlik sürecini olumsuz etkilememek için 6 ay mensup olduğum Başkanlık Kurulu toplantılarına katılmadım.

Peki niye?. Şerafettin ELÇİ'yle uzun dönem çalışmışlığım var. Bir kere Şerafettin ELÇİ'nin kendine has bir siyasi yaşam tarzı var. Şerafettin ELÇİ bu siyasi yaşam üslubu ile özellikle Kürt siyasi tarihinde mücadele eden ve hala 2. bir seçeneğin temel harcı olabilecek olan kadrolarla çalışabileceğine inanmıyorum.Şerafettin ELÇİ Kürt kadrolarına inanmıyor, güvenmiyor, her zaman kuşkuyla bakar bunlar bana madik atar diye. Halbuki daha öncede belirttiğim gibi Kürt kadroları her zaman Şerafettin ELÇİ'ye gereken güveni vermişlerdir.Beyninde bu kuşku oldukça bu kadroyla birlikte bir sonuç elde edeceğine inanmıyorum.Onun için aynı kuşku Şerafettin ELÇİ'yle çalışacak kadroların kafasında da var. Bu ikili kuşku var oldukça varmaya çalıştığımız hedefe Şerafettin ELÇİ'yle olmayacağı kanısı var bende. Onun için Ş. Bey'in başkanlığına karşı çıktım. Buna rağmen bu birliğin oluşabilmesi içinde hiçbir arkadaşımı olumsuz etkilemeye çalışmadım.

Değerli Kürt kadro, aydın ve Kürt hal-

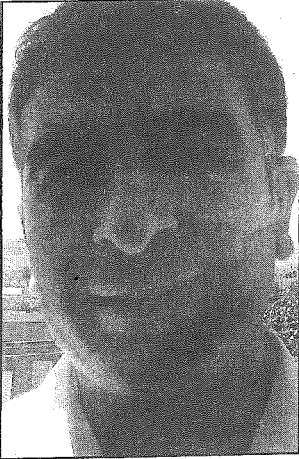
kı, bulunduğumuz yerde yaşamı bize zehir eden Kürtler adına yapılan kirli siyasetin olması değil midir?... Maalesef bütün çabalarımıza rağmen bu kirli siyasete bir alternatif yaratamadık.Kürtleri kendi tekeline alan ve aldırtan PKK dışındaki mevcut Kürt muhalifler, mevcut kadrolarla bir alternatif oluşturacaklarına kısa vadede kuşkuvarım var. Onun için 3-5 kişiyle dahi olsa Kürtler adına temiz bir siyasetin olmasında yarar var.Armut ve elmaları karıştırmayalım.Ayıklaması zor olur.PKK'de olduğu gibi.

Sonuç olarak; birlik denildiği zaman Abdullah ÖCALAN'ın hükmettiği PKK ve PKK'nin hükmettiği DTP, Şerafettin ELÇİ'nin KADEP'i, HAK-PAR ve diğer Kürt grupları akla gelir.

Bence PKK ile hesaplaşma adına mesafeli durmak lazım.Şerafettin ELÇİ'yle birlik olunmaz, ancak Şerafettin ELÇİ'ye tabî olunur.Zaten HAK-PAR ve Kürt grupları aynı parti çatısı altında olmasa bile temas içindedir.

Kısacası Abdullah ÖCALAN'la Şerafettin ELÇİ, siyasi üslupları ve siyasi yaklaşımları Kürtlerin sosyoloji ve etnoloji yapısına aykırıdır. Bunların bu mantığı değişmeden, bunlarla birlikte olmak uzun vadede Kürtlerin yararına değil, zararına-
dır.

Kürdlerin birliğı yahut dejavu sendromu

■ Ramazan PERTEV

Kürdistan 1970'lerin, 80'lerin Kürdistan'ı değildir artık. Madem değil o zaman girişilmiş ve girişilmekte olan birlik çaba ve arayışlarının da tüm bu verileri göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Kürdlerin gerçekten bir birlik arayışı içerisinde olup olmadığı yahut bununla ilgili ne kadar bir çaba, girişim, inisiyative sahip oldukları konusunda aslında yeteri kadar veriye ve bunu besleyip sağlam bir yol haritası ya da eylem planına dönüştürecek ikna edici argümanlara sahibiz. "Google" arama kutusuna -Kürdlerin birlik arayışı- cümlesini tam olarak yazıp arama yapığınızda karşınıza bu konuyla ilgili yazılmış, tartışılmış, haber olmuş yüz binlerce sayfa çıkar. En basitinden bu istatistik bile aslında Kürdlerde birlik arayışının ne denli muac-

cele dönüşmüş bir ihtiyaç olduğunu anlatır. Problem ne yapmak lazım geldiğini bilip yap(a)mamak. Bu hal mütemadiyen kendini tekrar eden klasik bir Kürd rutini-ne dönüştü. Kürdistanı güçler, Kürd kadro ve ileri gelenleri neredeyse şifa bulmaz bir şizofrenik maraziyete düşürmüş bir vaziyetteymiş intibainı vermektedirler. Bugün istisnalarla beraber Kürdistan davası

için çalışan kurum, kuruluş ve örgütlerin çoğunda ulusal sembol, figür ve ritüellerle ilgili hilafsız bir önkabul, ortak bir retorik var. Sivas'ta yaşayan bir Kürd'den Mehabad'takine, Kars'tan Süleymaniye'ye kadar müşterek bir vatan ve aidiyet hissi az çok bulunmakta. Milli marş, milli bayrak, milli dilin kullanımı ve yaygınlaştırılması gerekliliği üzerinde sanırım hiçbir ihtilaf bulunmamakta, Birlik yolunda bu dinamikleri ciddi kolaylaştırıcılar olarak görebiliriz. Ancak bu kadar aynı düşünen kurumlar konu birlikte hareket etmeye ya da bu minvalde müşterek bir irade serd edilmesi hususuna gelince; her biri sanki bu işin olmaması konusunda yeminliymiş gibi davranmakta ve maalesef biri diğerine vebalıymış muamelesi yapmaktadır.

Ortaya çıkan legal, illegal her Kürd örgütü, Kürd siyasi partisi, hatta sivil hedefleri olan dernek, vakıf, platform, yayın kuruluşu yahut mesleki hedefleri olan sendika, oda ve birlik veya herhangi bir mesleki örgüt dahi açık veya zımni programına Kürd ulusunun birliği hedef ve iddiasını koymakta ve kendisine böyle bir

...Maalesef Kürd siyasi kadrolarında ve hatta Kürd ulusunun herhangi bir ferdinin algılama dünyasında birlik arayışlarının aslında bir araya gelmeme çabası olduğu, bunun altında mutlaka bir çapanoğlu olduğu algısı gelişti ve yerleşti. Zira kadük kalan her teşebbüs akabinde gerek örgütlerin kendi üyelerine gerekse dışındaki sempatizman veya çevrelerine bu konuda günahsız ve vebalsiz olduklarını ikna etmeye yönelik her çaba, dermeyeran ettikleri sebepler çok alelade ve cüssesine uymayan laf u güzaf kabilinde olmaya mahkum kaldı.

misyon biçmektedirler. Kürt siyasileri, dava insanları, ister kadro düzeyinde fevkalade meziyetlere sahip öncüler olsun, ister bu davaya gönül vermiş alelade bir nefer, bir misyoner seviyesinde olsun yılların verdiği deneme-yanılma sürecinde birlik gayret ve teşebbüslerinin hep akim kaldığını, kadük bir kanun taslağı gibi hep başka bir bahara tehir edildiğini gözleriyle gördü, kulaklarıyla işitti, bizatihi yaşadı ve tüm bu olanları hafızasına silinmemecesine kazıdı. Her defasında harikula-de başlayan peşrev faslının hep münhezim bir şekilde neticesiz kaldığına şahitlik etti. Bu yüzden sanırım öğrenilmiş çaresizlik/acizlik(learned helplessness) kavramı bu hali çok iyi anlatmakta. Şöyle haklı bir idrak ve tefekkür oluştu; bunların bir araya gelme niyetleri samimi değil, olsa olsa günöbirlik kimi taktik hedefler, yahut kendi iç çekişmelerinin ertelenmiş çözümü olarak başlatılmakta ve bundan dolayı belirli ve somut bir merhaleye gelmesi bilerek ve isteyerek engellenmektedir. Yani maalesef Kürd siyasi kadrolarında ve hatta Kürd ulusunun herhangi bir ferdinin algılama dünyasında birlik arayışlarının as-

linda bir araya gelmeme çabası olduğu, bunun altında mutlaka bir çapanoğlu olduğu algısı gelişti ve yerleşti. Zira kadük kalan her teşebbüs akabinde gerek örgütlerin kendi üyelerine gerekse dışındaki sempatzman veya çevrelerine bu konuda günahsız ve vebalsiz olduklarını ikna etmeye yönelik her çaba, dermeyeran ettikleri sebepler çok alelade ve cüssesine uymayan laf u güzaf kabilinde olmaya mahkum kaldı.

Peki ne olacak, acaba bu ilelebet böyle mi olacak? Ekrada bir kader olarak dayatılan yahut kendisinden kurtulunamaz, kaçılmaz bir öcü gibi hep karşısında duran, gözünü kapatsa da hep orda olduğunu bildiği bu kahrolası heyula bu içinden çıkılmaz daireyi fasidiye, ne zaman kırılacak? İşler niye yolunda gitmez? Zaten Şarkın buna müsait, bunu teyit eden dünya algılaması bu durumu her defasında tekit etmekte, perçinlemekte ve Kürdlere “bırak bu işleri, daha gerçekçi ve gerçekleştirilebilir hedefler koy önüne, zaten Kürdler birlik olamaz” kabilinden telkine ve kabullendirme gayretlerine dönüşmektedir. Bu saptama şu an istisna olmaktan çıkıp genel bir kabul halini aldı. İsabet oldu ki Güney imdada yetiştirdi de cenup rüzgarı dizlere derman, yüreklere moral üfledi. Evet Güney’deki statü Kuzeyin sönmekte olan ideallerine, tükenmekte olan takatine doping olmuş ve yeniden silkinmesini sağlamıştır.

Bugün maalesef net bir şekilde görüyoruz ki Kürd ulusal güçleri, genel olarak “birlik”ten tüm kişi ve grupların yine başka bir gruba intisabı ve iltihakı mealinde anlama eğilimindedirler. Oysa birlik bizim çıplak ve yalın olarak bildiğimiz açık ve anlaşılır kimi prensipler üzerinde bir araya gelmiş olma halidir. Birine intisab etmek değil, açık ortada bir yerde duran salt davaya müntesip olmaktır. Malumun ilamından başka bir şey olmayacak lakin;

dünya devrim tarihine baktığımızda özellikle ulusal kurtuluş mücadeleleri nerdeyse tüm ulusal güçlerin bir araya gelişleriyle mümkün olmuştur ve pek tabiidir ki Kürdler de bundan beri değildir. Elbette bu durum Kürdler için de geçerli olacaktır, yani Kürdler tarihin istisnası değildir. Kürdlerin ulus ve ülke gerçekliği ve bunun dünyadaki emsallerine müşabih icabının ivedilikle tecellisi mücadelenin ana zemini, meşruiyet kaynağı ve bila kayd u şart prensibidir. Bu halin müstakil bir devlet yahut federatif bir idare, muhtariyet şeklindeki tecellisi yine Kürd ulusunun kararıyla gerçekleşecektir. Ancak muhtemel hiçbir çözüm Kürd ulus ve ülke gerçekliğini ret edecek, yok sayacak bir çerçevede olamaz. Hülasa, Kürdler ayrı bir ulus olarak kendi vatanlarında siyasi hükümler ve iktidar olacaklardır. Kendilerini egemen ülke ve uluslardan ayıran ayırım noktaları ön plana çıkarılmalı, sürekli dile getirilen din kardeşliği, ülkü beraberliği kimi inanç ve ideolojik hususların mevcut statüsüzlük hallerini devam ettirmeye hizmet edecek şekilde anlaşılacak tarafları engellenmelidir. Birlik ana ruhu ve temel esprisi bu değişmez kabuller üzerinde yükselmelidir. Birliğin mücadele araçları ise teknik hususlardır.

Kürdlerin birliğinden kasıt “Kürdlerin ulus ve ülke gerçekliği” zemininde hareket eden güçlerin birliği olarak anlaşılmalıdır. Yani yüzü egemen sistemin merkezlerinden ziyade Kürdistan’a dönük olan ve burada faaliyet gösteren güçlerin birliği anlaşılmalıdır. Bu çerçevede son yıllarda kuzey’de legal alanda Hak-Par’da ifadesini bulan farklı Kürd bileşenlerinin birliği ve açık sahada Tevkurd deneyimi birlik arayışlarının çok somut örnekleridir. Açık sahada legal, illegal Kürd güçlerinin biraradalığını ve elnihaye Kürdistan Ulusal Kongresini hedefleyen Tevkurd, sahip olduğu program ve entelektüel dü-

zey bakımından kuzeyde bu anlamda açık sahada girişilmiş çabaların zirvesidir derssek mübalağa yapmış olmayız. Maalesef kuzeyli güçler açık sahadaki bu sivil itaatsiz birlik çabasını farklı yorumlamakta, anlamaya çalışmamakta ve neticede kendi örgütlülüklerini de güçlendirmeye müzahir bu çabanın güçlü bir temsil gücüne dönüşmesine yardımcı olamamaktadırlar. En son tecrübelerimiz de gösteriyor ki hali-hazırda girişilmiş yahut bundan sonra girişilecek ulusal güçlerin birliği arayışı ve çabalarından önce kesinlikle sağlıklı sosyolojik verilerle hareket edilmeli, yıllarca mücadelede mesafeli durulan, ayrı tutulan Kürd liberal, muhafazakar ve dini kesimler ciddi partnerler olarak hesaba katılmalı ve birlik sınırları geniş tutulmalıdır. Güneydeki geçmiş durum ve ulaştığı sonuçlar hazır veriler olarak bu anlamda çok somut ve gerçekçidir.

İşin ironik tarafı, Kürd ulusal güçlerinin birlik arayışında yapamadıklarını Kürdleri hakimiyeti altında tutan yönetimlerin ısrarla yapmaya çalışmaları ve bu konuda kıs-

men de olsa amaçlarına ulaşabilmiş olmalarıdır. Bu yönetimlerin kuruluş sözleşmelerine bakıldığında ülkelerinin bölünmez bütünlüğü vurgusu anayasalarına ruhunu vermekte ve ısrarla Kürdlerle bir ve kaynaşmış oldukları tezini işlemektedirler. Uzun yıllar süren bu reel durum nihayetinde paradoksal bir tablo ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Yani Kürdlerin kendi içlerindeki birliğinden ziyade Kürdlerin diğer egemen uluslarla birliği daha gerçekçiymiş ve daha gerçekleşmiş gibi görünmektedir. Bu yanılgının Kürd toplumunda ulaştığı tabansal derinlik boyutunda sanırım ciddi politik, sosyolojik araştırmalara ihtiyaç vardır. Evet Kürdistan 1970'lerin, 80'lerin Kürdistan'ı değildir artık. Madem değil o zaman girişilmiş ve girişilmekte olan birlik çaba ve arayışlarının da tüm bu verileri göz önünde bulundurması gerekmektedir. Yoksa, dejavu sendromuyla muzdarip Kürd ulusal güçleri kendi içlerinde birlik olma azmiyle gayret ededururken, Kürdlerin egemen uluslarla çoktan birleşmiş ve kaynaşmış olduğunu görecekler.

Kürtlerin vatan üzüntüsü ve ulusal birlik arayışları

■ Ali HAYDAR KOÇ

Kürtler, iç ve dış sorunlardan dolayı ulusal birleşme yeteneğini gösteremediklerinden, taleplerini toprak istemine dayandıramadıklarından, devlet olma şansını elde edemiyerek, 20.yy'da devleti olmayan ulus olarak tarihe geçmişti.

Kürt siyasi temsilcileri arasında 1990'dan sonra çok sıkça tartışılan "Kürt ulusal birliğini" oluşturma düşüncesi ve düşünceye bağlı olarak geliştirilmeye çalışılan siyasal arayışlar, günümüzde hala sürecini tamamlamamış bir konu olarak devam etmektedir. Sömürge Kürdistan'daki iç siyasal çelişkiler ve dış ülkelerin çıkarlarından doğan siyasal engeller ve kaygılar, Kürt ulusal birliği yönünde tartışılan bu süreci etkileyen önemli siyasal faktörler olduğu düşüncesini taşıyorum. "Kürt ulusal birliğini" oluşturma adı altında yürütülen tartışmalarda en çok

öne çıkan talepler ağırlıklı olarak ayrılık zeminine dayanmayan Kültürel, demokratik, insan hakları ve azınlık hakları biçiminde dile getirilmektedir. Bu kavramlar, "Kürt ulusal birliğini" oluşturma düşüncesiyle aynı anlamları ifade etmemektedirler. Ulus kavramı ve kavrama bağlı olarak geliştirilen birlik, toprak istemine dayanan ve Kültürel, demokratik, insan haklarını, azınlık haklarını da kendi içinde barındıran ulusal talepler bütününde ifadesini bularak, ulusal devlet oluşturmaya giden siyasal düşüncenin önünü açan önemli bir faktördür. Kürtler arasında yürütülen tartışmalarla oluşturulabilecek ulusal birlik duygusu, beraberinde ulusal bir devlet, ulusal bir parlamento ve ulusal bir yönetim kurma ile yakından bağlantılı siyasal talepler içeren bir olgudur.

Üzerinde farklı siyasal tartışmalar yürütülen Kürt ulusal sorunu ve bu sorunun çözümüne bağlı olarak dile getirilen ulusal birlik tartışmaları/talepleri, 20.yüzyılda başlarında toprakları parçalanarak, değişik devletler tarafından sömürgeleştirilmiş, milyonlarca tarif edilen Kürt ulusunun birliğini ve toprak talebine dayanan ulusal hakları farklı taleplerle ifade edilmeye çalışıldığından, bu durum sorunu daha da karmaşık bir hale getirmektedir. Türkiye ve yabancı devletler tarafından denetlenerek, izlenerek yönetilen Kürtler, üniter Türk yönetimine itaat edilmeye zorlanmakta, toprak ve ulusal ayrılık zeminine dayanmayan bir siyasal çerçevede içinde baskı altında tutulmaya çalışılmaktadırlar. Bu olgu, Kürt ulusal birlik tartışmalarını yürüten, Kürt siyasal temsilcilerinin çalışmalarını engellemekte, olumsuz etkilemektedir. Buna benzer siyasal fak-

Türkiye ve yabancı devletler tarafından denetlenerek, izlenerek yönetilen Kürtler, üniter Türk yönetimine itaat edilmeye zorlanmakta, toprak ve ulusal ayrılık zeminine dayanmayan bir siyasal çerçevede içinde baskı altında tutulmaya çalışılmaktadırlar. Bu olgu, Kürt ulusal birlik tartışmalarını yürüten, Kürt siyasal temsilcilerinin çalışmalarını engellemekte, olumsuz etkilemektedir.

törler, 20.yy'da da Kürt sorununu yoğun bir şekilde etkilemişti. Örneğin: Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sonucunda dünyada toprak talebine dayanan taleplerden dolayı, bir çok ulus, kendi devletinin kuruluşunu ilan ederek, BM'ye üye olma hakkını kazanmıştı. Kürtler ise, iç ve dış sorunlardan dolayı ulusal birleşme yeteneğini gösteremediklerinden, taleplerini toprak istemine dayandıramadıklarından, devlet olma şansını elde edemiyerek, 20.yy'da devleti olmayan ulus olarak tarihe geçmişti. Örneğin: yaklaşık iki yüzyıldır dağınık bir şekilde ulusal hakları için mücadele eden Kürtler, uluslararası kurumlar nezdinde çokça popüler düşünce biçiminde dile getirilen "ulusal kaderini tayin etme hakkı" teorisinden yoksun bırakılmaktadırlar.

19.yüzyıl boyunca osmanlı devletine karşı dağınık bir şekilde savaşlar yürüten Kürt beyleri, ulusal birlik konusunda büyük sorunlarla karşı karşıya kaldıklarından, milli hareketlerini hüküm ettikleri bölgelerle sınırlı tutmak zorunda kalmışlardı. 1880'de Kürtler arasındaki bu dağınıklığı ortadan kaldırmak ve Kürt ulusal birliğini sağlamak için, Şeyh Ubeydullah Van'da Kürt aşiret reisleriyle bir toplantı yaparak "Kürt ligasını, ulusal birliğini" ilan ederek, bununla Kürdistan'ın bağımsızlık hakkına dayanan talebini dile geti-

rerek, ulusal birlik yönünde önemli bir siyasal aşama kaydetmişti. Şeyh Ubeydullah'ın bu düşüncesi, eylemi, Osmanlı, Fars, İngiltere, Rusya, Almanya ve Fransa'nın Ortadoğu'daki çıkarlarını zedeleyeceğinden, bütün adı devletler birbirleriyle ortaklık yaparak, bağımsızlık talebinde bulunan Şeyh Ubeydullah Kürt milli Hareketine karşı savaş ilan etmişler idi. 19.yy'dan günümüze kadar sömürge Kürdistan'a içerden ve dışarıdan müdahale eden devletler, Kürtlerin birleşmemesine önem vererek, birlik yönündeki çabaları sert askeri tedbirlerle dağıtmayı tercih etmişlerdi, etmekte idiler.

20.yy'ın başlarında Osmanlı Devleti'nin başkentinde (İstanbul) bulunan Kürt siyasetçileri, aydınları, bürokratları, Aristokratları ve öğrencileri arasında da Kürt ulusal birliği yönünde tartışmaların yürütüldüğüne dair bilgileri, dönemin Kürt basınından öğrenmekteyiz. Bu Kürt grupları sosyal kökenleri itibarıyla değişik düşünsel eğilimleri temsil ettiklerinden dolayı, Kürt ulusal birliğini sağlama yönünde başarılı sonuçlar elde edemediklerini görmekteyiz. Ayrıca, Osmanlı Devleti'nin bütünleştirici rolüne dair düşünce de Kürt ulusal birliğine dair yürütülen tar-

tışmaların önünde önemli bir engel teşkil ediyordu. 1913'ten sonra İttihatçıların Türkçülüğü açıkça dillendirmeleri, Kürt ulusal birlik tartışmalarını yeniden gündeme getirmişse de, birinci dünya savaşının çıkmasıyla, bu tartışmalar sürecini tamamlamadan, kesintiye uğramıştı. Birinci dünya savaşına kadar ulusal birliğini sağlamayan Kürtler, İttihatçı yöneticiler kar-

şısında güçsüz kalarak, tehcir yollarında ölüme terk edilmişlerdi.

1918'den sonra önemli siyasal fırsatlar elde eden Kürtler, taleplerini devlet kurma yönünde dile getiremediklerinden, Osmanlı-Türk birliği, bütünlüğünü desteklediklerinden, ilk yenilgilerini 1919'da Koçgiri Kürt milli hareketinde almışlardı. Otonomi biçiminde Lozan antlaşmasına kadar devam eden bu süreç, Lozan antlaşmasından sonra Türk yönetimi tarafından tümenden yok edilerek, Kuzey Kürdistan'da Kürtleri alakadar

Günümüzde Kürtlerin yararına yürütülen Kürt ulusal birlik tartışmaları hala devam bir sürecin parçası olduklarından ve nasıl bir şekil alacakları tam olarak bilinmediğinden, konu hakkında kesin bazı bilgiler söylemek şimdilik mümkün değildir. Ulusal birlik çalışmalarında taraf olan Kürtler, vatan zemini üzerinde toprak talep eden ulusal birlik/düşüncesini sağlayabilirlerse, bu durum sömürgeci devletleri ve uluslararası kuruluşları yeniden farklı düşünmeye sevk edebileceği kanısındayım.

eden bütün siyasal öğeler bir yüzyılı kapsayacak şekilde yasaklara tabi tutulmuştu. 1920-38 yılları arasındaki belli başlı Kürt milli hareketleri olan, Koçgiri (1921), Şeyh Sait (1925), Ağrı (1930) ve Dersim isyanlarının (1937) iç yapısına bakıldığında, içsel olarak birbirleriyle ulusal birlik

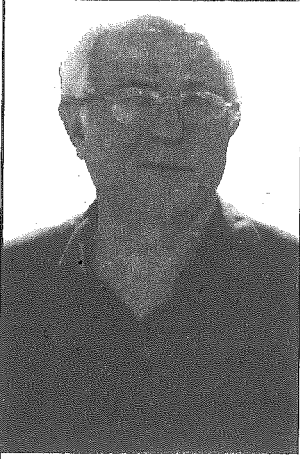
sağlayamadıkları, Kürt bölgelerini bölen kırılmaları aşamadıkları, bölgeleri birbirinden ayıran, parçalayan çatışmaların nedenlerini ortadan kaldırmadıklarından ve aynı amaç için aralarında uyumlu bir ulusal bütünlük sağlayamadıkları için, başarılı olamamışlardı. 20.yüzyılın ilk yarısında Kürtler, ortak vatan istemiyle toprağa dayanan ortak bir ulusal amaç için, ulusal birlik, bütünlük ve ulusal/siyasal taleplerini ayrılık temelinde dile getirememişlerdi. Mesela Yunan filozofu Euripides “insanın vatanını kaybetmesi kadar büyük bir üzüntü yoktur dünyada” demektedir. Kürtler bu vatan üzüntüsünü yaklaşık iki yüzyıldır bedelini ölümlerle ödeyerek, yaşamaktadırlar.

Günümüzde Kürtlerin yararına yürütü-

len Kürt ulusal birlik tartışmaları hala devam bir sürecin parçası olduklarından ve nasıl bir şekil alacakları tam olarak bilinmediğinden, konu hakkında kesin bazı bilgiler söylemek şimdilik mümkün değildir. Ulusal birlik çalışmalarında taraf olan Kürtler, vatan zemini üzerinde toprak talep eden ulusal birlik/düşüncesini sağlayabilirlerse, bu durum sömürgeci devletleri ve uluslararası kuruluşları yeniden farklı düşünmeye sevk edebileceği kanısındayım.

Günümüzde olumlu anlamda yürütülen “Kürtler arası ulusal birlik arayışları/tartışmaları”, yaklaşık 200 yıldır devlet kuramayan Kürt toplumunun vatan üzüntüsünü, özgürlük hasretini sona erdirebilecek önemli siyasal bir düşünsel faaliyettir.

Yeni bir birlik mi, yoksa yeni ortak bir akıl ve mücadele örgütleri mi?

■ İbrahim GÜÇLÜ

Yeni ve fonksiyonel mücadele örgütleri yaratmadan, ya da mevcutları değiştirip, dönüştürmeden, döneme uygun fonksiyonel ulusal birlik örgütlerinin oluşması olanaklı değildir.

Birkaç gün önce Dema Nû Gazetesinden, Deng Dergisinde "Kürt Hareketinde birlik arayışlarına" dair konu üzerinde durulacağı yazısını aldım. Ayrıca yazıda, "bilindiği gibi Kürt Hareketi her zaman 'birlik' arayışı içinde oldu. Son zamanlarda bu çabaların tekrar yoğunlaştığı görülmektedir. Çeşitli kollardan sürdürülen-dillendirilen birlik arayışları hakkında ne düşünüyorsunuz" deniliyor. Bu soruya cevap vermem isteniyor. Elbette Dema Nû'nun bana sorduğu bu soruyu cevaplandırmamak gibi lüksüm olamazdı. Çünkü Dema Nû çevresi yıllardır birlikte çalıştığımız bir ekip ve Dema Nû çevresi ile TEV-

KURD düzleminde, birlik konusunda, anlayış, model ve benzeri konularda yıllardır tartışmalarımız var. Bu tartışmaların gösterdiği bir gerçek var ki, birlikte olduğumuz çalışma ve "birlik" platformlarında sorunlu bir konumdayız. Dema Nû'nun sorduğu bu soru vasıtasıyla yeniden sorunlarımız karşılıklı tartışma fırsatını elde etmiş olmak da, ayrıca bir "yeni fırsat" olarak saptıyorum.

Sorulan sorunun sorunluluğu...

Gündeme getirilen sorunun cevaplandırılmasının benden talep edildiğini öğrendiğim zaman, ilk planda şaşırdım. "Bir yanlışlık mı var?" diye de bir fikir jimnastiği içine girdim. Bu nedenle de Dema Nû bürosuna telefon ederek bunun doğru olup olmadığını test etmeye çalıştım. Konuştuğum arkadaş kanalıyla bunu doğrulattım.

Öncelikle bu soruya çok şaşırdım. Çünkü sorulan soruda, devam eden birlik ya da birlikler görülmeyle, yeni birlik arayışları üzerinde durulmakta. Bu yaklaşımı, gerçekten de anlamakta zorluk çektim.

Bilinen ve yurtsever kamuoyunun yakından izlediği bir durum var ki, TEVKURD, 4 Eylül 2005 tarihinde Kürt aydınları ve siyasetçilerinin geniş katılımıyla "Kürtler ne yapmalıdır? Kürtler birlikte ne yapmalıdır?" sorusuna yanıt vermek üzere gerçekleşen toplantının sonunda "Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu" çerçevesinde başlayan, değişik görüş ve eğilimlerdeki unsurların ortak çalışmasının yeni bir düzeyde, bir birlik hareketi olarak tanımlanmasıdır. TEVKURD, geldiği nokta itibarıyla sorunlu bir birlik hareketidir. Bu sorunlu durumun taraflarından biri de Dema Nû çevresidir. Bu çevre ile yaptığımız model ve tüzük tartışmaları uzun zamandır devam etmektedir. TEVKURD'ın Tüzük

Bilinen ve yurtsever kamuoyunun yakından izlediği bir durum var ki, TEVKURD, 4 Eylül 2005 tarihinde Kürt aydınları ve siyasetçilerinin geniş katılımıyla "Kürtler ne yapmalıdır? Kürtler birlikte ne yapmalıdır?" sorusuna yanıt vermek üzere gerçekleşen toplantının sonunda "Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu" çerçevesinde başlayan, değişik görüş ve eğilimlerdeki unsurların ortak çalışmasının yeni bir düzeyde, bir birlik hareketi olarak tanımlanmasıdır.

Kongresinde de bu sorun çözülemediği için, sorunun çözümü olağan kongreye bırakıldı. Tüzük Kongresi sonrasında bu konuda yapılan çalışmalar, yeniden sunulan "Tüzük Taslağı" etrafındaki tartışmalarla da sorunun çözülmemesi ortadadır.

Buna rağmen, Dema Nû'nun TEVKURD diye bir olgu yokmuş gibi hareket ederek birlik konusunda soru sormasını anlamak olanaklı değil ve takdir edilir ki aynı zamanda şaşırtıcıdır da.

Ayrıca, TEVKURD merkezinde ve çerçevesinde aramızda yaptığımız tartışmalarda, Dema Nû'nun birlik konusunda bir şablona sahip olduğu ve bu şablonu da değiştirmeye niyetli olmadığı bütün boyutlarıyla ortaya çıkmış durumda. Dema Nû, böyle değişmez ve değiştirilemez bir şablona sahip olmasına rağmen, bu şablonunu değiştirecekmiş gibi bir tartışma başlatmış olması da ayrıca zor anlaşılır bir konudur.

Dema Nû, "TEVKURD bir birlik hareketidir. Biz de bu birlik hareketinin bir tarafıyız. TEVKURD'ın hukuku ve örgütsel modeli konusunda sorunlu durumdayız ya da sorunlarımız var. Bu sorun ya da sorunlarımız nasıl çözümlenmelidir?" diye soru sorsaydı ve soru etrafında tartışmalar başlatmış olsaydı, o zaman hem daha anlamlı, hem daha gerçekçi, hem daha güncel, hem daha çözümleyici iş yapardı ve hem de Dema Nû'nun de tarafı olduğu bir birlik üzerinde konuşulmuş olurdu.

Dema Nû, içinde yer aldığı ve bir parti birliği etrafında bir araya gelen değişik eğilimlerin örgütü olarak HAK-PAR'ın sorunları üzerine bir tartışma açmış, soru sormuş ve cevabını almak istemiş olsaydı, yine yol açıcı ve daha anlamlı bir iş yapmış olurdu.

Derma Nû, HAK-PAR ve KADEP'in örgütsel ve parti birliği çalışmalarının başarısızlığının nedenleri üzerinde bir soruşturma başlatmış olsaydı, daha güncel ve somut davranmış olurdu.

Dema Nû, yıllardır devam eden PSK, PDK-Bakur ve PWD birliği çerçevesinde sorucağa sorulara cevap almaya çalışması, bu çalışmanın somut bir güce dönüşmemesi üzerinde fikir jimnastiği yapılmasını sağlaması, öneriler alması da daha anlamlı ve doğru olurdu, diye düşünüyorum.

Birlik konusundaki bu örgütsel verili durumu da ele aldığım zaman, sorulan sorunun yerinde olmadığını düşünüyorum. Verili duruma göre bu sorunun, "Kürdistan'da ya da Kürt Hareketi içinde devam eden birlikler ve birlik örgütlenmeleri var. Bu birliklerin ve birlik örgütlerinin hepsi sorunludur, gelişme göstermiyorlar, somut bir halk gücüne dönüşemiyorlar. Sorunlu olan, bizim de içinde olduğumuz ve en yakınımızdaki en canlı ve sonuç alıcı birlik örgütü de TEVKURD'dır. Genel olarak bu birliklerin ve birlik örgütlerinin, öncelikle de TEVKURD'ın sorunlarını nasıl çözebiliriz, tüm birlikleri ve özellikle de TEVKURD'ı nasıl daha üretken ve inisiyatifli hale getirebiliriz?" şeklinde sorulması anlamlı ve faydalı olurdu diye düşünüyorum.

Sorunsalın yanlış saptanması...

Benim düşünceme göre Dema Nû, somut durum saptamasını yanlış yapmakta ve sorunsalı yanlış tespit etmektedir. Günümüzde Kürt Hareketinde birlik arayışlarının yoğunlaşması söz konusu değildir. Verili duruma baktığımız zaman, geçmişte de ve günümüzde de yeterince birlik platformları ve birlik örgütleri oldu, bugün de var. Bu bağlamda, yeniden birlik arayışı rasyonel olmadığı gibi, olsa - olsa bir yanılsama,

durumu yanlış tanımlama olabilir.

Aslında günümüzde olan, mevcut birliklerden ve birlik örgütlerinden bir kaçıştır. Başka bir gerçeğin aranması ve saptanmasıdır. Ama ne yazık ki, "gerçek gerçeğin saptanmaması", eski değer yargılarından, ideolojik yaklaşım, davranış ve düşünce tarzından kurtulamayıp, Kürt hareketi'nde yeni çaresizliklere ve yanılsamalara yol açmakta, yeniden çıkmaz sokaklarda yürümenin talihsizliğini yaşatmaktadır.

Kürt Hareketi'nde mevcut olan birlik platformlarından ve birlik örgütlerinden kaçarken, ciddi bir yanılsama ile yeniden ne olduğu belirsiz "birlik" denilen tuzağa düşülmekte. Halk deyiimiyle ifade etmek gerekirse, yağmurdan kaçılırken fırtınaya yakalanılmakta. Bu da, bir kısır döngü yaratarak, bir akıl tutulmasına yol açmakta. Bu akıl tutulması, çözümsüzlüğe yelken açarken, mevcut değerlerimizin örselenmesine, yok olmasına kaynaklık etmekte. Reformculuğun ve dönüşümcülüğün önüne set çekerek, eskiye teslim olmayı getirmekte. Üretkenliğin ve inisiyatifli olmanın, yenilikçi kadroların yetişmesinin önüne geçilmektedir.

Verili durum değerlendirilmesinden çıkan sonuçlar da sorunsalın yanlış saptandığını göstermektedir...

Kuzey Kürdistan'da 12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasında, soğuk savaş dönemi ve sonrasında yapılan birlik çalışmalarının başarıya ulaşmaması, oluşan birliklerin uzun ömürlü olmaması ve yaşamaması, verimli ve üretken olmamaları, birlik için başka şartların var olması gerektiğini, egemen mantalitenin ve anlayışın başarısızlığını, yeni bir anlayışın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Peşinen ortaya koyduğum bu hükmü somut verili durumla bir içeriğe kavuşturmak için yaşanan deneylere kısaca da olsa göz atmak gerekir.

Kuzey Kürdistan'da 12 Eylül öncesi, Kürt Hareketinde var olan örgütsel aktörlerin birbirlerinin meşruiyetlerini kabul etmelerinden dolayı geniş bir ulusal birlik ha-

reketinin oluşması olanaklı olmadı. Sadece belirli bir aşamada, bir ulusal birlik hareketi olarak değil, daha çok belirli hesaplara dayalı olarak, esas olarak da bir hareketin bir diğerini belirli bir ideolojik dönüşüme uğratmak için Özgürlük Yolu, DDKD ve KUK'un güçlerini birleştirmesi şeklinde Ulusal demokratik Güç Birliği (UDG) oluştu. Ama UDG kısa ömrü içinde de, ulusal bir birlik hareketi gibi hareket etmedi. Bunun en somut delillerinden biri, 12 Eylül Askeri rejiminin açık bir sömürgeci faşist diktatörlük oluşturmaya rağmen, UDG ortak bir siyaset ortaya koyamadı, diktatörlüğe karşı bir ortak hareket çizgisi tayin edemedi, hatta bu konuda bir toplantı bile yapamadı. 12 Eylül rejimine karşı tutumsuzluk, zaten fonksiyonel olmayan UDG'nin tümünden sonunu getirdi.

12 Eylül sonrasında 5'linin (Ala Rızgarî, KUK, DDKD, Özgürlük Yolu, Têkoşîn) çalışmaları uzun ömürlü olmadı ve önemli bir ulusal birlik gücü haline gelmeden son buldu. Bu çalışmanın doğrudan olmazsa bile, dolaylı devamı durumunda bulunan birlik çalışması TEVGER (Tevgera Demokratîk a Neteweyî ya Kurdistanê) de uzun ömürlü olmadı, somut bir halk gücüne dönüşmedi, sömürgeci devlete karşı alternatif bir birlik örgütlenmesi olamadı.

1993 yılından sonra PKK'nin ateşkesinden sonra Kuzey Kürdistanlı örgütler, itiraz ve güçlü bir muhalefete rağmen, cephe ça-

lışması başlattı. Bu cephe çalışması da somut bir örgütlenme yapısına kavuşmadan dağıldı.

Kuzey Kürdistanlı bağımsız kadroların ve örgütlü eğilimlerin legal partileri olarak kurulan HEP ve DEP de birliğini koruyamadılar. PKK eğiliminin egemenliği altına girdiler ve farklı eğilimlerin birlik örgütü olma özelliğini kaybettiler.

HAK-PAR, farklı düşünce ve eğilimlere sahip bağımsız kadrolar tarafından bireysel

hukuk temelinde kurulmasına rağmen, PKK'ye çaresizlikten dolayı destek olan kesimleri yanına çekmeyi, PKK dışında örgütsüz olan Kürtleri örgütlemeyi bir tarafa bırakalım, kendi içinde bile birliğini koruyamadı, bünyesinde eski geleneksel grupların hortlamasına kaynaklık etti. Gelinek nokta itibarıyla misyonunu tüketmek üzere.

HAK-PAR ve KADEP arasındaki birlik çalışması başarıya ulaşmadan, eskiden daha kötü sonuçlar doğurarak

Kuzey Kürdistan'da bütün birlik çalışmalarının başarısızlığa uğramasında, arabayı atların önüne koşmamızın rolünün büyük olduğunu saptayabiliriz. Birlik için gerekli ön koşulları yaratmadan ve olgunlaştırmadan, ya da birliğin önündeki temel, hayati, köklü, yapısal nedenleri ortadan kaldırmadan birlik çalışmalarına koyulmak gibi bir amatörlüğümüz, yetersizliğimiz, beceriksizliğimiz söz konusu.

son buldu.

TEVKURD, ulusal birlik hareketi olarak tıkanma ile karşı karşıya.

Bütün bu birlik çalışmalarının ve örgütlerinin başarıya ulaşmamasını, sıradan ve teknik nedenlere bağlı olmadığı ortada. Eğer bu birlik çalışmalarından ve örgütlerinden biri başarısız olmuş olsaydı, o zaman sıradan nedenlerle açıklamamız olanaklı olurdu.

Bütün birlik çalışmaları ve birlik örgüt-

lenmeleri başarısızlığa uğradıklarına göre, sıradan ve teknik nedenlerin ötesinde, köklü ve yapısal nedenlerinin olduğu ortada.

Kuzey Kürdistan'da bütün birlik çalışmalarının başarısızlığa uğramasında, arabayı atların önüne koşmamızın rolünün büyük olduğunu saptayabiliriz. Birlik için gerekli ön koşulları yaratmadan ve olgunlaştırmadan, ya da birliğin önündeki temel, hayati, köklü, yapısal nedenleri ortadan kaldırmadan birlik çalışmalarına koyulmak gibi bir amatörlüğümüz, yetersizliğimiz, beceriksizliğimiz söz konusu.

Kuzey Kürdistan'da birlik çalışmalarının ve birlik örgütlerinin başarıya ulaşmamasının, uzun ömürlü olmayışının yapısal, köklü, temel birkaç nedenini sıralamak olanaklıdır. Bu nedenlerden biri, Kuzey Kürdistan kadrolarının ve örgütlerinin cemaat ve tarikat anlayışını aşmaması, ulusal bir vizyona, perspektife, anlayışa, davranış ve düşünce tarzına kavuşmamasıdır. Örgüt ve grup çıkarlarının, ulusal çıkarların üstünde tutulmasıdır. Ülke-sever, halk-sever, ulus-sever olunması gerekirken, lider-sever ve örgüt-sever olunmasıdır. İkinci neden, ulus vizyonuna, perspektifine, davranışına sahip olmayı da engelleyen ideolojik bakış açılarıdır. Kuzey Kürdistan'daki ideolojik bakış açıları, sağıyla ve soluyla otoriter ve bütünlleştirici karakterden uzaktırlar. Bu nedenle, farklı görüş ve örgütlerin birbirlerinin meşruiyetine inanmaması söz konusu. Bu nedenden dolayı, birinin diğerini yok etmeyi ve tasfiyeyi kafalarının bir yerinde tutmalarıdır. Üçüncü neden, Kuzey Kürdistan Hareketinin tüm aktörlerinin demokratik olmaları ve otoriter olmalarıdır. Demokrasi birleştirici ve bütünlleştirici, karşılıklı hak ve özgürlükleri tesisi eden, güvenceye bağlayan bir anlayış ve yaklaşımdır. Otoriter ve totaliter zihniyetler, parçalayıcı, bölücü, üretkenliği ve inisiyatifi kırııcıdır. Bu nedenle, Kuzey Kürdistan Hareketi'nin tek-tek örgütsel aktörleri, farklı örgütsel aktörlerin bileşimi ve örgütsel birliği olan yapılarda bölücü ve parçalayıcılık özelliğine sahiptir.

Dördüncü neden, Kürdistan Hareketi'nin geleneksel ve soğuk savaş döneminin çatışma kültürünü içselleştirmesidir. Bu çatışma kültürü, sorunları çözümlemeyi ve uzlaşmayı engelleyen büyük bir iletir.

Bütün bu gelişmeler, Kuzey Kürdistan Hareketinin birlikten önce başka şeylere ihtiyacının olduğunu göstermektedir.

Doğruyu doğrudan konuşmak: Asıl sorunsal ne?

Bu noktada, asıl sorunsalımızı saptamamız birincil ve öncel bir görev olarak karşımıza çıkıyor. Bu da, alışılmışların arkasına takılmamakla, yeni arayışların adamı olmakla, reformculukla, değişimcilikle, dönüşümcülükle, ideolojik yargılardan kurtulmakla, muhafazakâr olmamakla, eskiyi yıkmayı göze almakla olanaklı olabilir. Bu bağlamda ilgilendiğimiz sorun, hayli acıtıcı ve ağrı verici bir sorundur.

Asıl sorunsalın, düşündüğümüz geleneksel ve klasik anlamda birliğin gerçekleşmesi, birlik için yeniden bir arayışı başlatmak, arayış içinde olmak değildir.

Birlik, var olan üretici, fonksiyonel örgütlerin cephe birliği, bloku, koalisyonları, güç ve eylem birliği örgüt modelleri etrafında kurgulanması, oluşturulması, çoklaşması, çoğulculuğudur. Tıpkı suyun oluşumu gibidir. Suyun oluşumu için, 2 Hidrojene ve 1 oksijene ihtiyaç vardır. Eğer suyu yapmak için, 3 hidrojene, daha az ve daha çok sayıda hidrojene, yine bir fazlası ve bir eksiği oksijene sahip olursanız, suyu oluşturamazsınız. Birliğin de böyle bir sıranın olduğunu düşünüyorum.

Fonksiyonel olmayan, misyonlarını tüketmiş olan örgütlerden bir birlik oluşturursanız, ortaya fonksiyonel, üretken, mücadeleci olmayan; kendisine örgüt diyen örgütçüklerin yan-yanaya dizilişinden bahsedilebilir.

Kuzey Kürdistan'da da fonksiyonel, üretken, döneme uygun olmayan, misyonunu tüketmiş olan örgütçüklerden ve kadrolardan birlik gerçekleştirme eylemimiz de, fonksiyonel ve üretken olmayan örgütçükler

toplamını ortaya çıkarmaktadır.

Kuzey Kürdistan'da net ve açık konuşmak istiyorsak, düşündüğümüz birliğin herhangi bir biçimini/modelini yaratmak için, ortada örgüt ve malzeme söz konusu değildir. Mevcut örgütlerin hepsi, misyonlarını tüketmiş, döneme uygun olmayan, devri geçmiş örgütlerdir. Bu nedenle de, bu örgütlerden istenilen birliği çıkarmak olanaklı değildir.

Bu bağlamda, Kuzey Kürdistan'da Dema Nû tarafından gündeme getirilen bir birlik sorunumuzun olduğunu düşünüyorum. Onların ve bizim somutumuzda, mevcut olan birliklerimizden TEVKURD'ın ve HAK-PAR'ın sorunlarının çözülmesi, parti ve ulusal birlik platformları olarak derlenip, toparlanmaları gerekir.

Ama, Kuzey Kürdistan Hareketi'nin asıl sorunsalı, döneme uygun düşen, halk kitleleriyle bütünleşebilecek, toplumda bir şey temsil edecek, mücadeleci örgüt(ler) ve parti(ler) yaratma sorunudur. Bunlar yaratılmadan oluşturulacak birliklerin de gerçekleştirilmesi olanaklı değildir. Yeni mücadele örgüt ve partileri olmadan, birlik için vereceğimiz emeğin karşılığı da, her zaman ki gibi "yok" ve hüsrandır.

Birlik sorunsalının çözümü önündeki en büyük engel de eski, soğuk savaş döneminden kalan, misyonu tükenmiş örgütlerimizdir. Bu örgütlerimiz, kendileri açısından geliştirici ve görevleri yerine getirici olmadıkları gibi, yeni bir mücadele örgütü, partisinin oluşumu, ulusal birliğin yaratılması önünde de engeldirler.

Bu nedenle Kuzey Kürdistan'da tanımlamaya çalıştığım mevcut örgütlerin yönetici ve taraftarlarının bu konuda gerekli saptamaları yaptıktan sonra, gerekli adımların atılması konusunda kendisine düşenleri yapmalıdırlar. Bunun için, öncelikle bir zih-

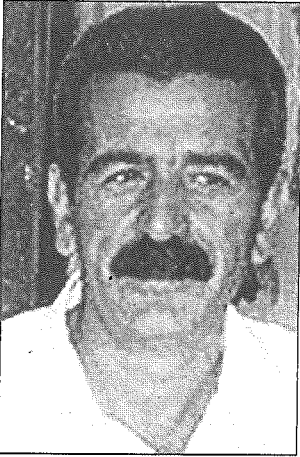
niyet değişikliği sağlanmalı, soğuk savaş kültüründen ve sahip olunan eski ideolojik yorumlardan, rasyonellerden uzaklaşılmalıdır.

Bu tartıştığımız konularda ve düzlemde, PKK dışındaki kampta PSK'nın kendi konumunu özellikle gözden geçirmesi gerekir. PSK'nın bu birlik platformlarında engelleyici ve eskide ısrar edici davranışının pahalıya mal olduğu görülmelidir. PSK'nın, 12 Eylül sonrasında sürekliliğini devam ettiren bir örgüt olması nedeniyle, birliklerde daha sorunlu bir fonksiyona sahip olmaktadır. Bu nedenle, PSK'nın kendisini değiştirmesi ve dönüştürmesi, daha önemli ve gerekli bir konu olarak önümüzde durmaktadır. Bunu samimiyetle ifade etmeyi ve bir tespit olarak ileri sürmeyi, tarihsel bir görev kabul ediyorum.

Sonuç olarak diyebilirim ki, günümüzün asıl sorunu ulusal birlik sorunu değil, yeni bir ortak akıl oluşturma, eskiyi aşma, bu yeni ortak akıllar çerçevesinde yeni karakterde mücadele örgütlerini öncelikle yaratmaktır. Yeni ve fonksiyonel mücadele örgütleri yaratmadan, ya da mevcutları değiştirip, dönüştürmeden, döneme uygun fonksiyonel ulusal birlik örgütlerinin oluşması olanaklı değildir. Bu konuda atılacak tüm adımlar, ortaya çıkarılacak tüm oluşumlar, bugüne kadar olan deneylerin gösterdiği gibi başarısız olmak durumundadırlar.

Eğer bir birlik düşünülüyorsa, TEVKURD'ın ve HAK-PAR'ın sorunlarını çözmek gibi güncel bir sorunsalımızın olduğu ortadadır. Bu nedenle, yeni bir birlik arayışına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Ulusal birlik örgütü iddiasını taşıyan TEVKURD var iken, bunun sorunlarını çözmek gündemdeyken, yeni bir birlik arayışı peşinde koşmak, sorumluluktan kaçmaktır.

Birlik üzerine görüş ve bir öneri

■ Bekir TOPGİDER

...Yapılması gereken, ortak noktaları öne çıkarıp bu temelde iş ve güç birliği yapılmasının zeminini yaratarak ortak hareket etmek olmalıdır.

Bu konuda görüşlerimi yazmadan önce, büyük Kürt düşünürü Ehmedê Xanî'nin bundan yaklaşık 300 yıl önce Kürtlerin birliği konusundaki düşüncesini buraya aktarmakla başlamak istiyorum: Ehmedê Xanî ta o dönemde şunu söylemektedir: „Eğer birliğimiz olsaydı, bizi yöneten bir liderimiz olsaydı, Türk, Arap ve Farsların hepsi bize uşaklık ederdi.“

Ehmedê Xanî'nin bu düşüncesi biz Kürtler için bugün de hala geçerliliğini koruyor. Zira Kürt halkı bugün de ulusal birliğini sağlamış değil. O, bugün de Türk, İran ve Suriye devletlerinin boyunduruğu altında ve hiç bir ulusal ve insani hakkını

elde edememiştir. Üzülerek belirtmek gerekir ki, ülkemizin bu üç parçasında var olan yurtsever partiler hala da bölük pörçük bir durumdadırlar. Unutmamak gerekir ki, Güney Kürdistan'daki ulusal kazanımlarda oradaki partilerin birlikteliğinin büyük payı vardır. Güney Kürdistan'daki yurtsever partiler arasında birlik olmasaydı, bugün elde edilen kazanımlardan söz edilemezdi. Bu birliktelik hem Kürtlere güven vermekte ve hem de merkezi Irak hükümetiyle yapılan görüşme ve pazarlıklarda dikkate alınmak konusunda belirleyici bir rol oynamaktadır.

Kuzey Kürdistan'da gerek 1980 öncesi ve gerekse sonraki süreçlerden günümüze dek birlik sorunu sürekli Kürt yurterver hareketinin gündeminde olmuştur. Ancak ne yazık ki hala kalıcı bir birlik oluşturulmuş değil ve dağınıklık devam etmektedir. Bu durum Kuzey Kürdistan yurterver hareketinin konumu açısından hem uluslararası arenada ve hem de Kürt kamuoyu üzerinde olumsuz bir etki ve güvensizlik yaratmaktadır. Uluslararası arenada yarattığı tablo şöyledir: "Kürtler ne istediklerini bilmiyor, her kafadan bir ses çıkıyor." Bu durum Kürt ulusal demokratik mücadelesinin ihtiyaç duyduğu uluslararası desteği elde etmesini olumsuz yönde etkiliyor. Zaman zaman yapılan görüşmelerde uluslararası kurum ve kuruluşların yetkilileri bunu açıkça dile getirmektedirler.

Kürt kamuoyu üzerindeki olumsuz et-

ne yazık ki hala kalıcı bir birlik oluşturulmuş değil ve dağınıklık devam etmektedir. Bu durum Kuzey Kürdistan yurterver hareketinin konumu açısından hem uluslararası arenada ve hem de Kürt kamuoyu üzerinde olumsuz bir etki ve güvensizlik yaratmaktadır. Uluslararası arenada yarattığı tablo şöyledir: "Kürtler ne istediklerini bilmiyor, her kafadan bir ses çıkıyor." Bu durum Kürt ulusal demokratik mücadelesinin ihtiyaç duyduğu uluslararası desteği elde etmesini olumsuz yönde etkiliyor. Zaman zaman yapılan görüşmelerde uluslararası kurum ve kuruluşların yetkilileri bunu açıkça dile getirmektedirler.

kileri konusunda ise şöyle değerlendirmeler yapılmaktadır: „Kürt ve Kürdistan konusu gündeme geldiğinde Türkiye'deki bütün düzen partileri ulusal mutabakata varmaktadır. Ama Kürt partileri bunlara karşı ulusal bir uzlaşa ve birlik sağlayamıyorlar.“ Bu da Kürt kamuoyu nezdinde olumsuz bir etki yaratıyor ve kimi yurterver Kürtlerin ulusal harekete destek vermekte çekingen davranmasına neden oluyor.

20 milyon Kürdü bir parti çatısı altında örgütlemek gerçekçi bir yaklaşım olmaz. Zaten dünyada bunun örneği de yoktur. Herşeyden önce Kürtlerin birden çok partisinin olması hem zenginlik, hem de gereklidir. Mevcut Kürt partilerinin her birinin kendisine göre programı ve temel talepleri vardır. Bu program ve talepleri incelediğimizde, ayrılıkların yanı sıra birbirlerine yakın talep ve istemlerin olduğu da görülmektedir. O zaman yapılması gereken, ortak noktaları öne çıkarıp bu temelde iş ve güç birliği yapılmasının ze-

minini yaratarak ortak hareket etmek olmalıdır. Güç ve iş birliğinin yakın ve uzak hedefler şeklinde programını oluşturmak gerekir.

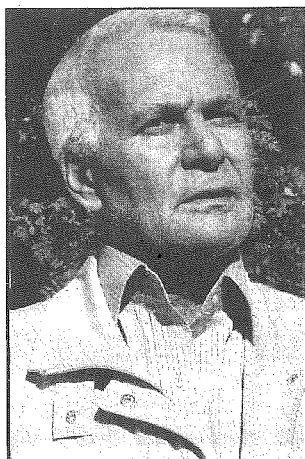
Genel olarak baktığımızda, yakın hedefler konusunda mevcut Kürt partilerinin görüşlerinin birbirine daha yakın olduğu görülmektedir. Bu alanda bir iş ve güçbirliği oluşturmanın Kürt ulusal mücadelesine ciddi katkı yapacağı inancındayım.

Son dönemlerde DTP ve bazı legal Türk sol partileri arasında bir çatı partisinin hazırlıkları yapılmaktadır. Türk sol ve demokrasi güçleri ile ittifak elbette önemlidir. Bunu Kürt yurtsever güçleri sürekli

dile getirdiler ve kimi dönemlerde ortak iş ve güçbirliğine gidildi. SOLBİRLİK bunun bir örneğiydi.

Kanımca oluşturulmak istenen bu çatı partisi konusunda hem yöntemde bir yanlışlık var, hem de o, Kürt tarafının tümünü kapsamamaktadır. Bugün Kürtlerin kendi aralarındaki birliği daha elzemdir. Bence çatı partisi oluşturmadan önce Kürtlerin kendi aralarında bir birlik oluşturmaları gerekir. Aynı şey legal Türk sol partileri için de geçerlidir. Tarafların kendi birlikteliklerini oluşturduktan sonra ortak bir örgütlenmeye gitmelerinin daha gerçekçi olacağını düşünüyorum.

Li ser yekîtiya tevgera Kurd

■ **Osman Sîlvani**

Miletê Kurd ê herêmê bakur ji bo ku bighêje mafên xwe yê rewşa û xwezayî, divê her kurdperwer ê herêmê bakur bê hesab bi tékoşe.

Yekîtiya neteweyî ya Kurd ji du qonaxan de pêk tê.

Mijara ku em ê li ser rawestin, qonaxa yekem e. Di vê qonaxê de yekîtiya tevgera Kurd di herêmê bakur de e, ji ber ku em runîştîyên herêmê bakur in. Di herêmê bakur de çareserkirina kêşeya neteweyî Kurd, raste rast me eleqedar dike. Ev bê mafî û bê huquqî a ku Kurd têde ne divê ku çareser bibe.

Mafê miletê Kurd jî heye wekî her miletên

dinê yên azadî û serbixwe; ku xwedî çi û çi mafan in, bibe xwediyê wan mafan. Bi kurtebirî pêdiviya kurd li ser axa xwe bibine karbidestê xwe (xwediyê desthilatdariya xwe).

Miletê Kurd ê herêmî bakur ji bo ku bighîje mafên xwe yê rewa û xwezayî, divê her kurdperwer ê herêmî bakur bê hesab bi tékoşe. Çi miletperwer, çi komonîst, çi lîberal û çi dîndar miletê kurd jî wekî her miletê dinê çawa ku ji çîn û tebeqan pêk tê û di nav xwe de cuda cuda nêrîn û baweriyên di hewîne; wek miletên dinê ne yek kêr û ne jî yek zêde wekî her miletî ye.

Kurd di herêmî bakur de ji bo mafên xwe ê neteweyî û demokratîk zûtir bi dest xî, bê şik divê yekbin.

Pirsa yekîtiya Kurdan ji bêjevanê mezin û payebilind Ehmedê Xanî û virve di rojeva kurda de ye. Ew ronakbîr û dûrbîné hêja weha dibêje; “eger em yekbûna ewê Fars û Osmaniyan bi serê hespên me bigirtana.” Didomîne û dibêje; “ger ez xwedîyê tac û text bûma min ê bêjeya miletê kurd bi heft derece derxista ser bêjeya miletê dinê”.

Tekoşerên Kurd di qirnê 18-19-20an de jî, ji bona yekîtiya neteweyî tekoşîyan. Em jî ev roj ji bo yekîtiyê ditekoşînin...

Gotina yekîtiyê, banga yekîtiyê û daxwaza yekîtiyê pir xweş tê guh. Daxwazek pîroz û birûmet, zêl û xweş e. Lê, divê ku em kur bifikirin, ên komonîst, miletperwer, oldar û hwd. nêrînen ku hene çawa bêne ba hev û e wan hemuyan bikin çalekvanê neteweyî kurd.

Gelo em ê van nêrînen ji hev cihê cihê li dinê dinêrîn û dibînin çawa bînin ba hev û ewan hemuyan bikin çalekvanên doza neteweya kurd. Gelo em li mijarê fikirîne

Bila her kurdperwer bizanibe ku dinê ne tenê li dora wî digere. Xeyn ji wî û nêrîna wî jî kurdperwerên hêja û bi kêrhatî hene. Pêwist e ku ew jî di vê qada neteweyî de hebin. Çareserkirina kêşeya neteweyî ne di bin bandora nêrîn û felsefek de ye.

an na. Ger em kur, hur û dur li vê nêrînê bifikirin, em ê bibînin ku komonîst û oldar di nav partiyek de nayin ba hev. Komonîst encax di partiyek komonîst de, oldar jî, di partiyek oldar de karin bixebitin. Lewra, felsefa herdu nêrînan ji hev cihê cihê ye. Ji sedan sed ji hev cihê ne û bi piyan hevûdu tavdidin û dipekinin. Ji ber ku felsefa wan a lênêrîna dinê li ser vî bingehî ava buye.

Ez, di qernê 21an de çend xebatên ku ji bo yekîtiyê hatin meşandin di nav de bûm, an jî ji nêzik ve eleqedar bûm. Yek ji vana Însiyatîfa Demokratiyê û Çareserkirina pîrs Kurd bû. Di însiyatîfê de ez çalekvanekî bûm. Endamê meclîsê û birêvebiriyê evê grûbê bûm. Evê grûbê, beriya ku egerên xwe pêk bîne, bi lezûbez bû partî. Partiya Maf û Azadiyan-Hak-Par di encama vê xebatê de damezirî. Evê partiyê ji ber ku bi lezûbez bû partî, rewşa wê, girsehiya wê, xebatên wê û hwd. li holê ye...

Heta ku serokê damezrêner Melîk Firat serokê gelemperî bû, çend oldar jî endam bûn. Dema ku birêz Melîk Firat ji ber tendurustiya xwe serokatiya gelemperî berda, ewan oldaran jî dest ji partiyê berdan. Ev roj ji wan hevalan kes nayê partiyê. Mebesta wan kurdperweran ya bingehîn, xwe di vê partiyê de nabînin.

Wexta ku birêz Melîk Firat serokê gelemperî bû, di her despêka axaftina xwe de bi îzna navê yezdanê dilovan û Mîhrîban diaxifiya. Lê, ev roj serokek bi wî rengî, ne serokê Partiya Maf û Azadiyan e, lewra ji wan braderên kurdperwer kes nayê partiyê.

Bila her kurdperwer bizanibe ku dinê

ne tenê li dora wî digere. Xeyn ji wî û nêrîna wî jî kurdperwerên hêja û bi kêrhatî hene. Pêwist e ku ew jî di vê qada neteweyî de hebin. Çareserkirina kêşeya netewe ne di bin bandora nêrîn û felsefek de ye. Netewe xwediyê gelek nêrîn û felsefeya ye. Ji ber vê rê û felsefa xelet Partiya Maf û Azadiyan girse nabe û nebu partiya gelê kurd. Jar û hur maye û wê her weha bimîne.

Xebatek din ji bo yekîtiyê; partî, bîr, bask û kesayetiyên kurd dest pê kirin. Li ser axaftina serokwezîrê Tirkîyeyê Teyîb Erdogan ya sala 2005an ya li Diyarbekirê. Got "pirsa kurd pirs min e, em ê evê pirsî di çarçoveya demokratîzebûnê de çareser bikin." Li ser vê gotinê kurd, li hev çûn û hatin. Wey li wî ku kî bibe mixatab. Bi saya serê Melik Fîrat (Serok ê HAK-PAR) û çend kurdperwer, di meha Îlon a 2005an de li Enqereyê civîyan. Ew civîn di encamê de berhewa bû, cîvîn bê daxuyaniya encamê, qediya.

Hevalên diwanê bi însiyatîfa xwe di 18-19.11.2005an de li Diyarbekirê civînek din pêk anîn. Di encama vê civînê de bi yekdengî daxuyaniya encamê hat pejirandin. 33 kesan ji bo endametiya meclisê xwe pêşniyar kirin. Piştî damezrandina meclisê civîn bi dawî bû.

Meclis di 28 -29. 1. 2006an de civiya û meclisa GXNDK daxuyaniyê şîrove kir û rêvebiriya GXNDK hilbijart. Ez jî wek endamê rêvebiriyê hatim hilbijartin.

Di xebatên civînên herêmî, çalekî, amadekirina bernamê û hwd. de yek kêm-dido zêde me bi yekdengî biryaran girt. Lê, di amadekirina huqûqa navxweyî de me bihev nekir.

Wekî ku gelek kurdperwer pê dizanin, destûra Tevkurdê hetanî îro jî amade nebuye. Hê jî reşnivîs e. Ewê destura reşnivîs, bê agahdarî û dengên hevalên rêvebir, bû kitêbek. Ev jî divê were şîrovekirin.

Xebata ji bo yekîtiyê ya en nêzîk hêwl-

dana KADEP û HAK-PARê bû. Ev helwest jî hetanî hevdîtîn û şîrovekirina huquqa navxweyî pir xweş û bê asteng herikî. Lê, komîsyon wexta hatin ser şîrovekirina destûrê asteng li ser astengê derket holê û di encamê de "aş betal" bû...

Ji bo çareserkirina kêşeya kurd, di herêmî bakur de yekîtiya avahiyên siyasî û kesayetiyên siyasî ên kurd ji her demê bêtir hewce yê hevin Lewra, Rojhilata Navîn avis e. Bawer im di wexta xwe de dê bize. Beriya ku ev buyer pêk bê, pêwiste bakurî yekdev û yekdeng bin. Dibêjim, pêwiste ji her serîkî dengê dernekeve...

Ev yekîtaya ku bi sed salaye tê gotin, hewcedariya neteweyî kurd e. Damezrandina yekîtiya bi prensîb û baweriyê pêk tê:

1- Tespîtkirina pîresipên pêdiviya yekîtiyê û pêbaweriyê bi yekîtiyê ye.

2- Partî, bîr, bask û kesayetiyên ku bona yekîtiyê dixebitin, divê hebuna xwe ya siyasî, civakî, aborî û hwd. di nav hebuna netweya xwe de bibînin.

3- Giringtirîn eve ku herkes divê xwe ji ezîtiyê rizgar bike. Heta ezîtî a, partîfî, bîrî, baskî û kesayetîfî neyê şikandin, yekîtiyê pêk nayê

a- Terefên ku ji bo yekîtiyê dixebitin, divê hev biçuk nebînin, qedir û rumet bidin hev. Hesasiyetên hev bibînin û hesasiyetên her alî wek hesasiyetên xwe bipejirînin, ku zêdetir nêzî hev bibin.

b- Herkes, en nêzîk rastîn xwe nas dike. Tu kes, kesî wek wî nanase. Ji ber vê mebesta rasteqînî jî, divê kes kesê ji bo wezîfe û berpirsariyan pêşniyar neke. Her kes, ji kesek dervayî xwe bêtir xwe nas dike u encax ew dizane bi kêrî kîjan xebat û wezîfe tê. Bi kurtebirî, herkes bi kêrî çi tê li wî xwedî derkeve.

c- Desthilatdarî pêwiste ku di destî çilî xwe de be û herkes ewî karbidest bibîne, bipejirîne u jê re rêz bigre

d- Aliyên ku ji bo yekîtiyê ditekoşin,

guhdariya hev bikin daku hev nas bikin, bi ya hev bikin.

e- Partî, bir û bask ji nêrîn û prensîbên Partî, bir û baskên xwe fedekarî bikin. Kesayetî jî divê ji nêrîn û prensîbên xwe fedekarî bikin. Lewra, yekîtî ji fedekariyan pêk tê.

Kadroyên bi van egeran xemilandî, di-karin yekîtiyên neteweyî damezrîn.

Yekîtî bi du curan pêk tê

1- di nav pertiyek de yekîtî;

Ev cureyê yekîtiyê, li dor programek bi desturek pejirandî û dîsa bi yekdengî tê avakirin.

Ev rêxistin hemu organên xwe dadimezrîne û li ser axa ku têdeye, xwe bi rêxistin dike. Li bajar, bajarok û li gundan jî xwe birêk û pêk dike. Bê sekin propogandaya bernameya xwe û armanca xwe ya siyasî dimeşîne. Daku endamên partiya xwe zêde bike. Partiya xwe bike nûnerê gelê xwe. Ev partî ji bo ku bibe nûnerê gel, divê xwe bi gel bide pejirandin, ku bibe karbidest; dê di her warî de jiyana gel çêtir û bilindtir bike. Daxwaza KADEP û HAK-PAR ê ew bû ku xeyn ji derûdorê DTPê, hemû derûdor û kesayetiyên kurdperwer di nav xwe de bicîh bike.

2- di rêxistinek neteweyî de yekîtî. Ji bo yekîtiya siyasî ya neteweyî, di rêxistinek neteweyî de pêk bê, beriya her tiştî hemu nêrîn divê bi rêxistin bin. Wek ol-dar, komonîst, liberal, mîletperwer û hwd. partiyên xwe an jî rêxistinên xwe damezrînin ku bi hev re di avahiya neteweyî de bixebitin. Ev avahiya siyasî divê bikaribe

nûneriya neteweyî bike.

Ev rêxistin ji bo ku bikaribe bêje ez nûnerê neteweyê kurd im, divê hemu nêrîn an partî rêxistin endamê wê bin. Ev avahiya siyasî ger hemu nêrîn û baweriya di nav xwe de bi cîh kiribe, dikare bêje ez neteweyê xwe temsîl dikim.

Rêxistinên temsîlî an nûnerî divê ji bo endametiya kesan nexebitin. Ji bo endametaiya rêxistinên siyasî û civakî bixebitin. Çiqas endamên evan rêxistinan zêde bibin wek rêxistin, avahiya nûnerî ewqas xurt û berfireh dibe. Lewra, ew avahî çî siyasî, çî civakî kesan raste rast, yek bi yek dikine endamê xwe û ewan endaman bi awayê siyasî û civakî perwerde dikin. Ev hemu endam herweha endamê rêxistina çardaxî ne jî.

Evan rêxistinên (partî, însiyatîf, platform, komelên civakî û hwd.) ku endamên evê rêxistina neteweyî ne, çendî xurt û perwerde bibin, ev rêxistina neteweyî jî xurt, berfireh û perwerde dibe.

Hewcedariya polîtîka herêmî bi yekîtiyek bi vî rengî heye.

Ev avahiya siyasî, divê tekoşînek hemdemî bide pêşiya xwe.

Cureya tekoşîna çekdarî û çalekiyên terorî red bike. Di çarçoveya tekoşîna demokratîyê siyasî û dîplomatiya navneteweyî de tevbigere û bitekoşe.

Ev avahiya siyasî, divê ji hemu endamên xwe û ji rayagiştî re eşkere, vekirî û zelal be. Ji ber ku ev roj li Tirkîyeyê û di dinyayê de xebatên binerd û veşartî dewra xwe temam kirine.

Arif SEVİNÇ

“Kürtlerin bilincinde yaşadıkları toprakların adı Kürdistan’dır”

Şanlıurfa 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 17. haziran 2008 tarihinde KUDÇG (TEVKURD) aktivistlerinin yargılandığı davanın ilk duruşmasında Demâ Nû gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Arif Sevinç’in yaptığı savunmadır.

Şanlıurfa 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 17. haziran 2008 tarihinde KUDÇG (TEVKURD) aktivistlerinin yargılandığı davanın ilk duruşmasında Demâ Nû gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Arif Sevinç’in yaptığı savunmadır.

ŞANLIURFA 3. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ’NE

Dosya No....: 2008/1233

Davacı.....: K.H.

Suç.....: Halkı Kin ve Düşmanlığa tahrik Etmek

Konu.....: İddianameye karşı savunmamdır.

Açıklamalar:

Sayın savcı, hazırladığı iddianamede şahsıma yönelik suç isnat ederken yaptığım konuşma dan aldığı bir bölümü aktarmaktadır. Burada; “konuşmacılardan şüpheli Arif Sevinç yapmış olduğu konuşmada; Türkiye Cumhuriyeti Sınırları içinde yaşayan Kürt kökenli vatandaşların yaşadığı bölge olan doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesini Türkiye Kürdistanı olarak adlandırıp, “Kürdistan devrimine daha çok var ama onu sağlıklı temellerini şimdiden atalım. Kürtler yeniden yapılanarak hem zihniyette , hem modellerinde bu statükonun değiştirilmesi sürecinde özgürlükleri kavuşacak modelleri yaratacaktır” şeklinde beyanda bulunarak halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği” demektedir.

Cümle düşüklüklerini, ifade bozukluklarını bir tarafa bırakarak sayın savcının bu alıntıda neyin; hangi cümlelerin ya da kelimenin suç olarak algıladığını, suçun gerekçelerini de beyan etmesi gerekmez miydi?

Anladığım kadarıyla iddia makamı;

1- Kürtlerden bahsetmemi,

2- Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan Kürt kökenli vatandaşların yaşadığı bölge olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesini Türkiye Kürdistanı olarak isimlendirmemi,

3 Kürdistan devrimine daha çok zaman olduğuna işaret ederek, Kürtlerin "statükonun değiştirilmesi sürecinde özgürlüklerine kavuşturacak modelleri yaratacaktır" belirlemesinde bulunmamı suç olarak kabul etmekte ve "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik" ettiğimi iddia etmektedir.

Peşinen bu iddiayı reddediyorum.

Her şeyden önce İddia makamına, geçmişte de "suç" olarak kabul edilen, bizim gibi binlerce Kürt aydınını mahkemelerde süründürülmesine, ağır bedeller ödemesine neden olan bir gerçeği kabul etmesini ve "ifade etme" cesareti göstermesini kutlamak, bunu Türk yargılama sistemi açısından "hayra yormak" gerektiğini ifade etmek isterim.

Sayın savcı burada "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları içinde yaşayan 'Kürt' kökenli vatandaşların yaşadığı"ndan bahsetmektedir.

Doğrusu bu 'Kürt' kökenli vatandaş tespiti geçmişten bu güne hep suç olarak kabul edilmişti.

Kürtlerden bahsetmek "Türk milletinin bölünmez bütünlüğü" ne yönelik bir suç olarak algılanmıştı.

Mevcut Anayasa'da pek çok maddede ısrarla Türk milletinin bölünmez "bütünlüğüne" vurgu yapılarak, "Kürt" kelimesinin kullanılması, Kürtlerin varlığından bahsedilmesi halinde, Anayasa'nın 3.

maddesindeki "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür" sözlerine aykırılık olarak algılanıp, cezalar veriliyordu.

Ne yazık ki bu günde aynı zihniyetin yer yer devam ettiğine tanık olmaktadır.

Benim söz konusu toplantıda düşüncelerimi açıklarken kullandığım Kürt ve Kürdistan sözcükleri devletin geleneksel "red-inkar" siyasetinin eleğinden geçmemiştir. Ve suç olarak algılanmıştır.

Sayın savcının "Kürt kökenli vatandaşların yaşadığı bölge olan doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesi" gibi bir cümle kurarak yani aslında geleneksel yaklaşıma göre "suç" işleyerek bana suç isnat etmesi de garip bir çelişkidir.

Bir başka savcı, bunun üzerinden sayın savcı hakkında dava açabilir; Kürt diyerek ve Kürtlerin Türkiye'nin bir bölgesinde yaşadıkları vurgulanarak hem Türk milletinin bütünlüğüne karşı suç işlenmiştir(!) hem de Kürtlerin toplu yaşadıkları bir bölgeden bahsedilerek "bölücülük" (!) yapılmıştır diyebilir.

Ne yazık ki "Kürt" kelimesi ve "Kürdistan" kelimeleri sayın savcı gibi devlet adamları, Kürt olmayan politikacılar, yazarlar, çizerler vb tarafından dile getirildiğinde "normal", ama biz Kürt aydınları tarafından söz konusu edildiğinde "suç" teşkil etmektedir.

Neden ?

Çünkü Türkiye Devleti, siyasetini Kürtlerin, ülkeleri Kürdistan'ın inkarı üzerine kurmuştur.

Oysa Kürtler bu gün yaşadıkları topraklara dışarıdan gelmediler. Buranın en eski ve en köklü yerleşik halkıdır. MÖ 7000 yıllarından bu yana bu topraklarda yaratılan uygarlıkların da mirasçısıdır.

Kendilerine has zengin kültürleri, Hint Avrupa Dil Grubu'na ait dilleri vardır.

Bu dil Kürtçedir.

Kürtler bu gün yaklaşık 40 milyon nüfusa sahiptirler.

Türkiye, İran, Irak ve Suriye devletleri tarafından ülkeleri paylaşılmış olan Kürtlerin 20 milyon kadarı Türkiye sınırları içinde kalan parçada; resmi makamların, resmi ideolojinin kalıplarıyla hayata bakanların ve dolayısıyla Sayın savcının "Doğu ve Güneydoğu Anadolu" diye isimlendirdiği Kuzey Kürdistan'da yaşamaktadır.

Kürdistan ilk kez Osmanlı imparatorluğu zamanında 1639 yılında İran ile yapılan Kasrı Şirin antlaşmasıyla ikiye bölündü. İkinci bölünme de 1.Dünya Savaşı sonrasında gerçekleşti.

Osmanlı devleti yıkıldıktan sonra, sınırları içinde kalan parçanın bir kısmı üzerinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti diğer parçaları üzerinde de Irak ve Suriye devletleri kuruldu.

Bu gün Kürdistan; Türkiye, İran, Irak ve Suriye devletleri arasında paylaşılmış durumdadır.

Öte yandan ne Osmanlı devleti döneminde ne de Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecinde Kürtlerin ve ülkeleri Kürdistan'ın inkarı söz konusu değildi.

Hele hele bu kelimelerin telafuz edilmesinin "suç" olarak algılanacağı kimsenin aklına bile gelmezdi.

Örneğin; başta Mustafa Kemal olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran kadrolar pek çok konuşma ve yazışmalarında Kürtlerden ve Kürdistan'dan bahsetmekteydiler.

Bu konuda 2 örneği ilginize sunmak isterim:

"Kişiye Özel.

El-Cezire Cephesi Komutanı Tuğgeneral Nihat Pasa Hazretlerine,

1-Aşamalı olarak, bütün ülkede ve geniş ölçekte doğrudan doğruya halk gruplarının ilgili ve etkili olduğu bir biçimde yerel yönetimlerin oluşturulması iç politikamızın gereğidir. Kürtlerle dolu bölgede ise, hem iç politikamız ve hem de dış politikamız açısından ölçülü yerel bir yöne-

tim kurulmasını savunmaktayız.

2-Ulusların kendilerini yönetmeleri yetkisi bütün dünyada benimsenmiş bir ilkedir. Biz de bu ilkeyi benimsiyoruz. Kürtlerin bu döneme kadar yerel yönetime ilişkin örgütlerini kurmuş ve başkanları ile yetkilerini bu amaç için bizce kazanılmış olması ve oyladıklarında kendi kaderlerine gerçekten sahip oldukları BMM (Büyük Millet Meclisi) buyruğunda yaşam istekleri yayınlanmalıdır. Kürdistan'daki bütün çalışmaların bu amaca dayalı politikaya yöneltilmesi El-Cezire Cephesi Komutanlığı'nın görevidir.

3-Kürdistan'da Kürtlerin Fransızlar ve özellikle Irak sınırında İngilizlere karşı düşmanlığını silahlı çarpışmayla durdurulamaz bir düzeye vardırmak ve yabancılarla Kürtlerin birleşmesini engellemek aşamalı olarak yerel yönetimler kurulmasının zeminini hazırlamak ve bu yolla yürekten bize bağlılıklarını sağlamak Kürt yöneticilerinin sivil ve askerlik görevleriyle görevlendirilerek bize bağlılıklarını pekiştirmek gibi genel yollar benimsenmiştir.

TBMM Başkanı Mustafa Kemal." (TBMM.Gizli Celse Zabıtları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1985, Cilt: 3, Sayfa: 550)

Yine bir başka belgede

Mustafa Kemal Adana'dan, 24 Mart 1919 günü, kendisi ve arkadaşlarıyla ilgili olarak ortaya atılan bir iddiaya karşılık, İstanbul'a Savaş İşleri Bakanlığı'na gönderdiği mektupta şöyle demektedir;

"Arkadaşlarımın bu alçakça suçlamaya karşı ne diyeceklerini bilemem. Yalnız kendi adıma açıklıyorum ki; Benim Anafartalar'da, Kürdistan'da, Suriye'de, başlarında bulunmaktan kıvanç duyduğum kahraman ordular, haydutların değil, Osmanlı ulusunun namuslu çocuklarından kurulmuştur." (Öyküleriyle Atatürk'ün Özel Mektupları, Sadi Borak, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1980, Sayfa: 139)

Yine Lozan görüşmeleri sırasında Avrupalı devletlerin Kürtlerin "azınlık" olduğunda ısrar etmesi üzerine İsmet Paşa'nın "Türkler ve Kürtler Türkiye Cumhuriyeti'nin ana unsurlarıdır. Kürtler bir azınlık değil bir millettir; Ankara Hükümeti hem Türklerin hem de Kürtlerin hükümetidir" dediği bilinmektedir.

Sayın Hakim;

Lozan Antlaşması yapıldıktan ve Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, iktidarda olanlar siyaset değiştirerek Kürtlerin varlığını bile inkara yöneldiler.

Osmanlıdan arta kalan coğrafyada yani bu gün ki Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kalan, farklı etnik kökenden gelen Müslüman nüfustan, bir "Türk ulusu" yaratmaya giriştiler.

Bu durum dünyada eşi benzeri olmayan bir "ret, inkar ve imha" politikasıyla yürütüldü.

En ilkel sömürgeci devletler bile sınırları içindeki milletlerin, etnik grupların haklarını gasp ettiler, zenginliklerini talan ettiler, gelişmelerini engelleyip aşağıladılar, zaman zaman kırımdan geçirdiler ama onları tümünden yok saymadılar, varlıklarını inkar etmediler.

Ama Türkiye'yi yönetenler eşi görülmedik bir inkar ve asimilasyon politikasıyla Kürtleri Türkleştirmeye, direnenleri ise imhaya yöneldiler.

Pek çok kanun, nizamname, açık/ gizli raporlarla, çeşitli tuzak ve provokasyonlarla Kürtlerin yurtlarından, hiçbir yerde çoğunluk sağlamamak üzere batıya sürülmesi, kalanların şiddetle zorla asimile edilmesi, bu topraklara başka etnik kö-

En ilkel sömürgeci devletler bile sınırları içindeki milletlerin, etnik grupların haklarını gasp ettiler, zenginliklerini talan ettiler, gelişmelerini engelleyip aşağıladılar, zaman zaman kırımdan geçirdiler ama onları tümünden yok saymadılar, varlıklarını inkar etmediler.

Ama Türkiye'yi yönetenler eşi görülmedik bir inkar ve asimilasyon politikasıyla Kürtleri Türkleştirmeye, direnenleri ise imhaya yöneldiler.

kenli insanların yerleştirilmesi sağlanmaya çalışıldı.

Kürt sorununu yaratan devlet, Kürtlerden, "Kürt sorunu"ndan bahsedenleri şiddetle cezalandırdı. Susturmaya çalıştı.

Susmayanları, çözüm konusunda program sunmaya kalkanları "bölücü" diye suçlayıp cezalandırdı.

Kürtler bu politikalara baskılara karşı boyun eğmediler. Resmi açıklamalara göre, her seferinde kanla bastırılırsalar da 29 kez baş kaldırdılar.

Bu gün geline aşamada bu politikanın bir sonuç vermeyeceği anlaşılmıştır.

Çok uluslu bir coğrafyada zorla bir "tek ulus" yaratma projesi iflas etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenler artık ısrarla sürdürdükleri inkardan utangaçça da olsa vaz geçmeye başlamış "Kürt realitesini tanıyoruz"(Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel) demek durumunda kalmışlardır.

Cumhurbaşkanları; Turgut Özal, Süleyman Demirel ile Erdal İnönü, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz ve nihayet bu gün ki Başbakan Tayip Erdoğan başta olmak üzere pek çok politikacı Kürtlerin varlığından-Kürt gerçekliğinden bahseder, kendince çözüm önerilerinde bulunur duruma gelmişlerdir.

En son olarak Başbakan Erdoğan 12 ağustos 2005 tarihinde Diyarbakır'da yaptığı bir konuşmada "İlla her soruna bir ad koymak da gerekmez. Çünkü sorunlar hepimizindir. Ama illa 'Ad koyalım' diyorsanız Kürt sorunu bu milletin bir parçasının değil, hepsinin sorudur. Benim de sorunumdur" , "Büyük devlet, güçlü millet kendisi ile yüzleşerek, hatalarını ve günahlarını masaya yatırarak geleceğe yürüme güvenine sahip millet ve devlettir" diyebilmiştir.

Ancak dünden bu güne tüm yöneticiler gibi O'nun da Kürt meselesi karşısında samimi olmadığı, "derin "çevrelerin yani statükocu militarist kesimlerin itirazları karşısında "çark" ettiği ortaya çıkmıştır.

Dünden bu güne, Türk devleti; Kürt meselesini inkar politikasına paralel olarak bir eşkıyalık, anarşi, bölücülük sorunu gibi göstermeye çalışmış ve şiddetle bastırmış, kimi dönemlerde de eğitim sorunu, ya da ekonomik geri kalmışlık sorunu olarak sınımayı tercih etmiştir.

Kürt meselesini azınlık sorunları çerçevesinde, kültürel açılımlar; demokratikleşme bağlamında bir alt başlık olarak değerlendirmeye eğiliminde olan politikacılar da çıkmıştır.

Oysa Kürt sorunu elbette ekonomik, kültürel siyasal boyutları da olan bir ulusal sorundur.

Buraya kadar sevinçle diyebiliriz ki artık "Kürt "demek, Kürt sorunundan bahsetmek suç olmaktan çıkmıştır.

Türk yargılama tarihi, bu alanda binlerce insanın mağdur olmasına neden olan davalarla doludur.

Resmi ideolojinin geleneksel savunucularından, Türk kökenli politikacı ve aydınlar tarafından dillendirildiğinde normal karşılanan bu kelimelerin, hala Kürtler tarafından söylendiğinde, altının kırmızı kalemle çizilmesinden vazgeçilmediği gözlenirse de, bu halin de bir süre sonra normalleşeceğini beklemek ve iyimser olmak

gerektiğini düşünüyorum.

İddia makamının konuşmamda suç olarak tespit ettiği "doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesini" Türkiye Kürdistanı olarak adlandırmama gelince;

Sayın Hakim;

Bant çözümlemelerinin çok sağlıklı yapılmadığını kabul etmek gerekir. Ancak ben yüksek olasılıkla "Türkiye Kürdistanı" kelimesini kullanmışımdır.

Ancak bunu yukarıda da açıkladığım gibi Türkiye-İran-İrak ve Suriye devletleri tarafından tarihsel süreç içinde paylaşılan ve Kürtlerin yaşadığı ülke olan Kürdistan'ın, Türkiye sınırları içinde kalan kısmı için kullanmışımdır.

Türkiye Kürdistanı'ndan kasıt, Kuzey Kürdistan'dır. Bunun netleşmesinde yarar vardır.

Sayın Hakim;

Ne yazık ki statükocu inkarcı Türk siyaseti, bu gün de "Kürdistan" demeyi, insanı yargılanmak hatta ceza almak üzere mahkemelerde sürdüren "tehlikeli", "yasaklı" bir kelime haline getirmiştir.

Bu tutumun nedeni yukarıda açıklamaya çalıştığım devletin inkarcı politikasıdır.

Kürtleri her şeyiyle yok sayan bir rejim bu gün esnemiş olsa da, Kürtlerin varlığını-realitesini kabul etmiş, ancak onların yaşadığı ülkenin ağza alınmasını, ifade edilmesini resmi ideolojinin koyduğu isimler dışında anılmasını yargılanma nedeni yapmayı sürdürmektedir.

Esasen mevcut yasalarda "Kürdistan demek suçtur" diye bir madde yoktur.

Bu güne kadar Türkiye'nin bir bölgesini, örneğin iç Anadolu bölgesi değil de "Kapadokya" ve ya Marmara bölgesinin bir bölümünün "Trakya" olarak isimlendirilenlerin yargılandığı görülmemiştir.

Bilindiği gibi İddia makamının bahsettiği "doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesi" 6 Haziran - 21 Haziran 1941 tarihleri arasında Ankara'da toplanan Birinci Coğrafya Kongresi tarafından belirlenmiştir.

Yani tarihsel- bilimsel ve ya her hangi bir sosyolojik dayanağı yoktur.

Kürdistan ismi ise ta büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Sancar (ölümü 1157) dan bu yana Kürtlerin yaşadığı ülke anlamında kullanılmış, daha sonra kurulan tüm devletler tarafından da sürdürülmüştür.

Osmanlı imparatorluğu da buna dahildir.

Kanuni Sultan Süleyman'ın Fransa kralı Fransuva'ya yazdığı ve pek çok ülkenin yanı sıra "Kürdistan"ın da padişahı olduğunu ifade eden mektubu ünlüdür.

Kürdistan ismi- ne gerek Osmanlı belgelerinde gerek, İslam ansiklopedisinde ve İslam belgelerinde, gerekse Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarına ait pek çok belgede, sayısız yabancı kaynakta, uluslar arası belgede rastlamak mümkündür.

Ve en önemlisi de Kürtlerin bilincinde yaşadıkları toprakların adı Kürdistan'dır.

Devletin red ve inkar politikalarının bir yansıması olan "Kürdistan fobisi" hiçbir sağlıklı temele dayanmamaktadır.

Kürtler vardır ve binlerce yıllık bir tarihsel süreç içinde istikralı olarak üzerinde yaşadıkları toprakların adı da Kürdistan'dır.

Bu bilimsel, tarihi, sosyolojik bir gerçektir.

İddia makamının bir gerçekliğin ifade edilmesini "suç" olarak sunması, resmi ideoloji tarafından biçimlendirilmiş zorla-

ma, sübjektif bir yaklaşımdır.

Sayın Hakim;

İddia makamının suç teşkil ettiğini düşündüğü diğer bir konu da;

Kürdistan devriminden, Kürtlerin "statükonun değiştirilmesi sürecinde özgürlüklerine kavuşturacak modelleri yaratacakları"ndan bahsetmemdir.

Yine bant çözümlemelerinin sağlıklı olmadığına dikkatinizi çekerek şu görüşlerimi sunmak isterim.

Dünyanın hızlı bir değişim sürecinde olduğunu, eski iki kutuplu, soğuk savaş

dengeleri üzerine kurulu bir dünyanın yerini globalleşme denilen, küreselleşme denilen yeni bir dünyanın aldığını görmek, Ortadoğu'nun da bu çerçevede yeniden şekillenmek üzere değişim sürecine girdiğini tespit etmek gerekir.

Bu gün Sosyalist sistem ile Kapitalist sistem arasındaki çekişmenin

üzerine kurulu eski statüko bozulmuştur. Sosyalist sistem sahneden çekilmiş kapitalist merkezler tarafından da Afganistan'dan Fas'a kadar çok geniş bir coğrafyanın yeniden şekillendirileceği ilan edilmiştir.

Bu anlamda Afganistan'da, Irak'ta, Suriye'de, Lübnan'da, Filistin'de meydana gelen gelişmeleri iyi okumak gerekir. Yakında da İran'ın bu değişimin bir parçası olması beklenmektedir.

Kürtlerin bilincinde yaşadıkları toprakların adı Kürdistan'dır.

Devletin red ve inkar politikalarının bir yansıması olan "Kürdistan fobisi" hiçbir sağlıklı temele dayanmamaktadır.

Kürtler vardır ve binlerce yıllık bir tarihsel süreç içinde istikralı olarak üzerinde yaşadıkları toprakların adı da Kürdistan'dır.

Bu bilimsel, tarihi, sosyolojik bir gerçektir.

Geçmişte İmparatorlukların parçalandığı, ulusal devletlerin tarih sahnesine çıktığı dünyanın 1. Dünya Savaşı'yla yeniden paylaşıldığı, Rusya da, 1917 de sosyalist bir düzenin kurulduğu, kapitalist dünya ile her alanda yarışa girdiği bir süreç yaşandı.

Türkiye Cumhuriyeti de Ortadoğu'nun bu gün ki yapısı da o sürecin ürünleridir.

Birinci Dünya Savaşı sonrası kurulan bu statüko Kürtlerin aleyhine oldu.

Osmanlı imparatorluğu tarihe karışırken Avrupa'da Arap nüfusun yaşadığı topraklarda pek çok devlet oluştu.

Sadece Kürtler bu süreçte ülkeleri parçalanmış, özgürlükleri gasp edilmiş, bulundukları her parçada da zalim rejimlerin kimi yerlerde soykırıma varacak zulümlerinin muhatabı oldular.

Örneğin Irak'ta BAAS rejimi Halepçe'de kimyasal gazlar kullanarak bir kenti- halkı toptan yok etmeye girişti. Kürtleri kendi topraklarından sürdü, Enfal politikalarıyla soy kırma girişti.

Ancak BAAS rejimi yıkıldı.

Bu gün Irak sınırları dahilinde bulunan Güney Kürdistan'da halk özgürdür. Kendi ulusal kurumlaşmasını gerçekleştirmekte, kalkınma yolunda önemli mesafeler sağlamaktadır.

Türkiye'de de Cumhuriyet'in kuruluş sürecinde Kürtlere (Amasya mutabakatında olduğu gibi) verilen sözler tutulmamış, tam tersine tümünden yok sayılmış, asimilasyon ve Kürtsüzleştirme politikaları uygulanmıştır.

Her ulusal- demokratik hak talebi kanla bastırılmış tenkil ve sürgüne tabi tutulmuşlardır.

1925 Şeyh Sait İsyanı, 1930 Ağrı Ayaklanması, 1937 Dersim Başkaldırısı başta olmak üzere 29 kez gerçekleşen ayaklanmalar bir birini izlemiştir.

Kürt sorunu bu gün de çözülmemiş, çözümü için gerekli özgürlükçü bir ortamı müsaade edilmemiştir.

Bu gün Kürt sorunu Türkiye'nin en temel sorunudur.

Statükoyu koruma adına girişilen baskıcı tutumlar, hem Kürt sorununun bilimsel bir şekilde ele alınıp çözüm önerilerinin geliştirilmesine, hem de genel olarak Türkiye'nin demokratikleşmesine, ekonomik gelişmesine, uygar dünyayla bütünleşmesine engel olmaktadır.

Kürtlerin, Türkiye'yi de kaçınılmaz olarak içine alacak/almış olan bu değişim dalgasından olumlu bir şekilde yaralanabilmeleri için sabırlı olmaları, özgürlükleri için çağdaş-demokratik ve politik araçları, modelleri yaratmaları gerektiğini düşünüyorum.

Kürtler geçmişte bir özne olamadılar. Bu onların özgürlüklerine ve büyük acılar çekmelerine, mal oldu. Bu kez bir özne olarak siyaset sahnesinde yerlerini almaları gerekmektedir.

Söz konusu toplantıda bu çerçevede görüşlerimi sundum.

Sayın hakim

Bu değişim sürecinin iyi okunmasını ve bir şans olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Türkiye'yi yönetenler, statükocu politikalarla yol alınamayacağını, bu konuda ısrarın kaosa neden olacağını görmeleri gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti, red, inkar politikalarıyla değil, akılcı-demokratik çağdaş yol ve yöntemlerle yeniden şekillenmelidir.

Tüm bu açıklamaların yanı sıra;

Urfa'da yapılan ve bir aktivisti olduğum Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Gurubu toplantısına katılıp görüşlerimi ifade etmem "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik" suçu olarak algılanması statükocu zihniyetin düşünce özgürlüğünü kağıt üzerinde-göstermelik olarak "varmış" gibi gösteren anlayışın bir tezahürüdür.

Oysa mevcut TC Anayasası'nın 25.

maddesinde bile “Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz” denmekte, düşünce açıklanmasının “suç olarak kabul edilmemesi gerektiğini emretmektedir.

Keza Türkiye’nin taraf olduğu, imzaladığı ve iç hukuk normu haline gelen pek çok uluslar arası antlaşmada da kişilerin düşüncelerini barışçı bir şekilde açıklamalarının suç olarak kabul edilemeyeceği vurgulamaktadır.

Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi de bunlardan biridir.

AİHS’nin 10. maddesinin 1. fıkrasında da ifade özgürlüğü şu şekilde açıklanmıştır.. “Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.”

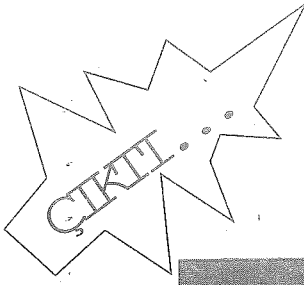
Örneğin; Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A (III) sayılı kararı ile benimsenip ilan

edilen ve Türkiye’nin de taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 19. maddesi - Herkesin görüş ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, karışmasız görüş edinme ve herhangi bir yoldan ve hangi ülkede olursa olsun bilgi ve düşünceleri arama, alma ve yayma özgürlüğünü içerir.” Denmektedir.

Benim de söz konusu toplantıda dile getirdiğim görüşler düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmelidir.

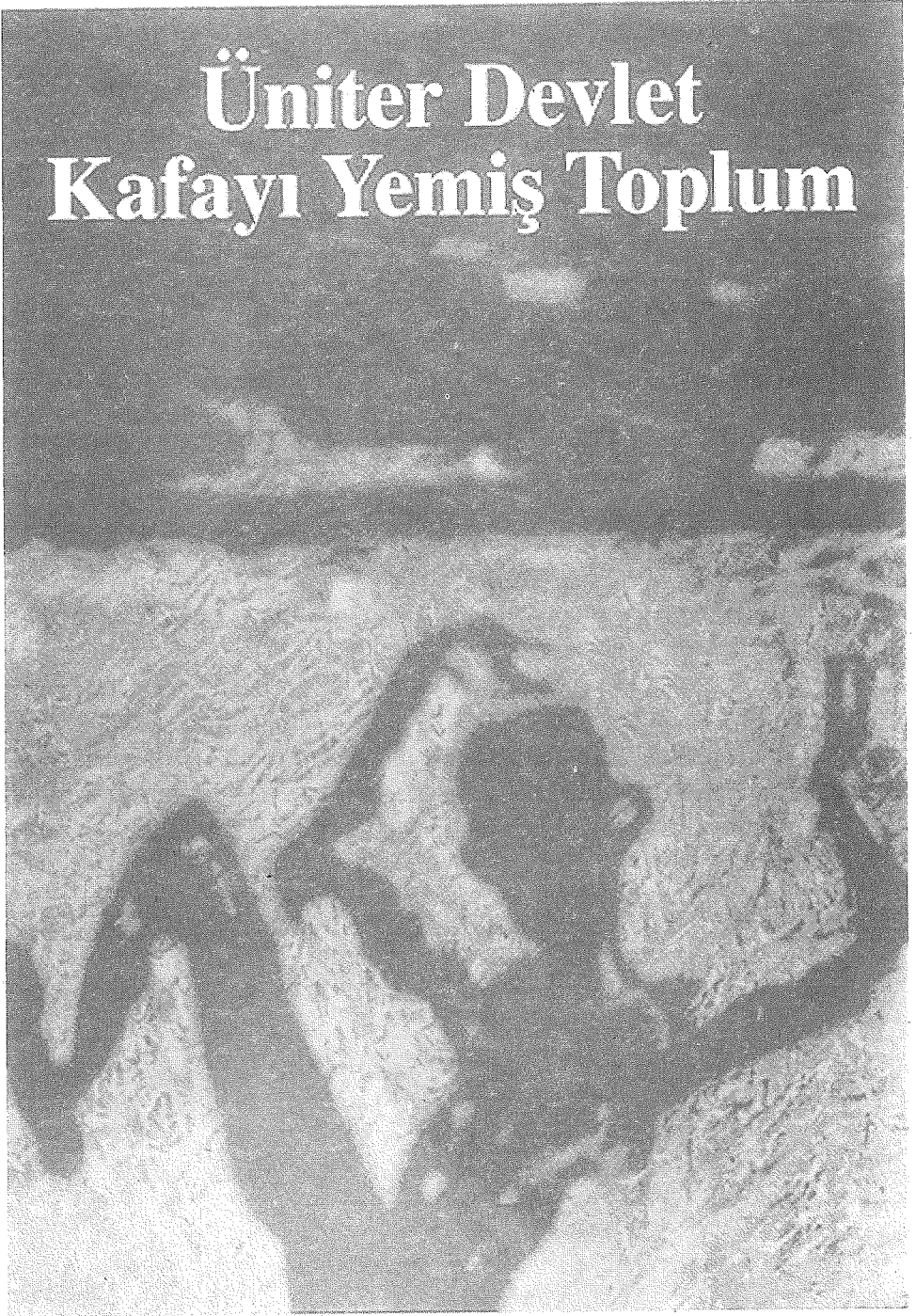
Esasen AİHM bu tür konularda Türkiye hakkında çok sayıda karar verdiği bilinmektedir. Bu içtihatlar incelendiğinde de görülecektir ki, korunan, güvence altında olması gereken, özgürce ifade edilebilmesi için olanaklar sunulan düşünce yürürlükteki egemen düşünce, resmi ideoloji değil, resmi görüşün, tam tersi olan, hatta şok edici, sarsıcı düşünce ve fikirlerdir.

SONUÇ OLARAK: Açıklamalarım, suç unsurunu içermediği gibi, suçun unsurlarının da oluşmadığını ve tamamen ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyim. Bu bakımdan hakkımda beraat kararı verilmesini talep ediyorum. 17.06.2008

YÜKSEK ÇANTILABEL

Üniter Devlet Kafayı Yemiş Toplum

DENG Yayınları

İsteme Adresi:

DENG Yayınları

Kurtismail Paşa 4. Sokak Orbay Apt: No: 3 Ofis/Diyarbakır

Tel: 0412 223 89 23